

Αρχιτεκτονική Υπολογιστών

Κεφάλαιο #2

MIPS Assembly

Διονύσης Πνευματικάτος

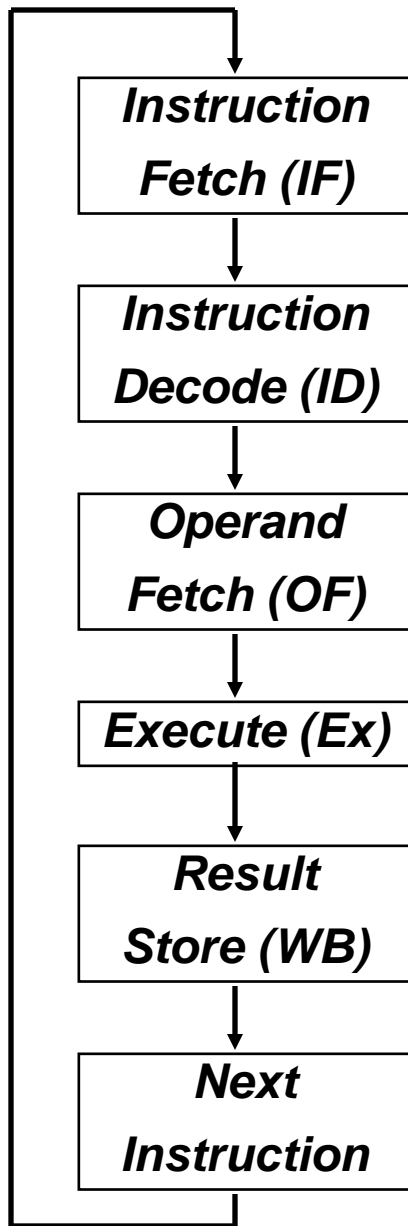
pnevmati@cslab.ece.ntua.gr

5ο εξάμηνο ΣΗΜΜΥ – Ακαδημαϊκό Έτος: 2022-23

Τμήμα 3 (ΠΑΠΑΔ-Ω)

<http://helios.ntua.gr/course/view.php?id=1038>

Αρχιτεκτονικές Συνόλου Εντολών

Αριθμός εντολών

Μορφή Εντολών:

μεταβλητό ή σταθερό μέγεθος bytes για κάθε εντολή; (8086 1-17 bytes, MIPS 4 bytes)

Πώς γίνεται η αποκωδικοποίηση (ID);

Που βρίσκονται τα ορίσματα (operands) και το αποτέλεσμα:

Μνήμη-καταχωρητές, πόσα ορίσματα, τι μεγέθους;

Ποια είναι στη μνήμη και ποια όχι;

Πόσοι κύκλοι για κάθε εντολή;

1. Αρχιτεκτονικές Συσσωρευτή (accumulator architectures)
2. Αρχιτεκτονικές επεκταμένου συσσωρευτή ή καταχωρητών ειδικού σκοπού (extended accumulator ή special purpose register)
3. Αρχιτεκτονικές Καταχωρητών Γενικού Σκοπού
 - 3α. register-memory
 - 3b. register-register (RISC)

Αρχιτεκτονικές Συσσωρευτή (1)

1η γενιά υπολογιστών: ακριβό h/w, μεγάλο μέγεθος καταχωρητή

Ένας καταχωρητής για όλες τις αριθμητικές εντολές (συσσώρευε όλα τα αποτελέσματα → Συσσωρευτής (*Accumulator*))

Σύνηθες: 1ο όρισμα είναι ο *Accum*, 2ο η μνήμη, αποτέλεσμα στον *Accum* π.χ. *add 200* ($Accum \leftarrow Accum + Mem[200]$)

Παράδειγμα:

$$A = B + C$$

$Accum = Memory(AddressB);$

Load AddressB

$Accum = Accum + Memory(AddressC);$

Add AddressC

$Memory(AddressA) = Accum;$

Store AddressA

Όλες οι μεταβλητές αποθηκεύονται στη μνήμη. Δεν υπάρχουν βοηθητικοί καταχωρητές

Κατά:

Χρειάζονται πολλές εντολές για ένα πρόγραμμα

Κάθε φορά πήγαινε-φέρε από τη μνήμη

(? Κακό είναι αυτό ?)

Bottleneck ο Accum!

Υπέρ:

Εύκολοι compilers, κατανοητός προγραμματισμός,
εύκολη σχεδίαση h/w

Λύση; Πρόσθεση καταχωρητών για συγκεκριμένες λειτουργίες
(ISAs καταχωρητών ειδικού σκοπού)

Καταχωρητές ειδικού σκοπού π.χ. δεικτοδότηση, αριθμητικές πράξεις

Υπάρχουν εντολές που τα ορίσματα είναι όλα σε καταχωρητές

Κατά βάση (π.χ. σε αριθμητικές εντολές) το ένα όρισμα στη μνήμη.

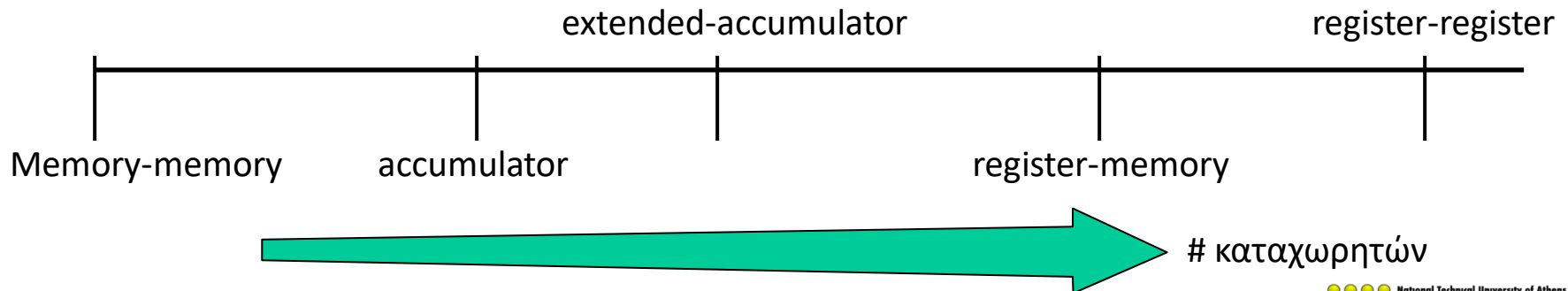
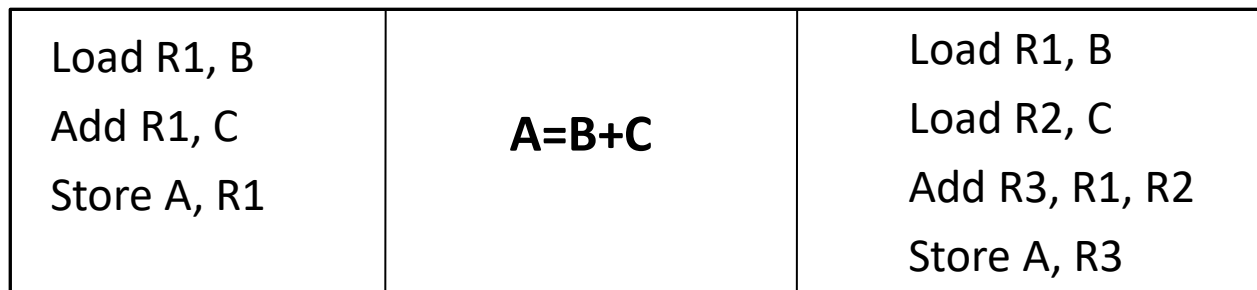
Αρχιτεκτονικές Καταχωρητών Γενικού Σκοπού

1. CISC

- Complex Instruction Set Computer
- Εντολές για πράξεις Register-Memory ή Memory-Memory
- Αφήνουν το ένα όρισμα να είναι στη μνήμη (πχ. 80386)

2. RISC

- Reduced Instruction Set Computer
- Πράξεις μόνο Register-Register (load store) (1980+)

Αρχιτεκτονική Στοίβας

Καθόλου registers! Stack model ~ 1960!!!

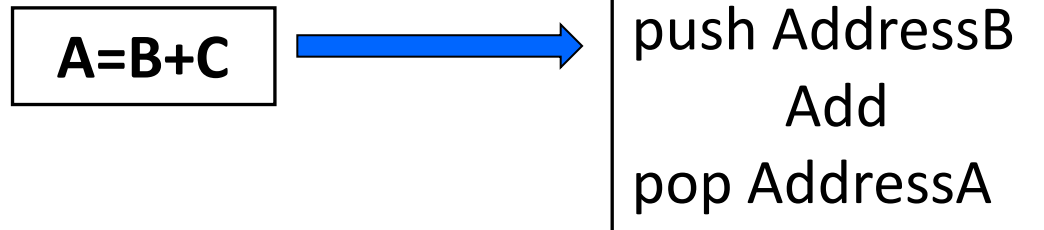
Στοίβα που μεταφέρονται τα ορίσματα που αρχικά βρίσκονται στη μνήμη. Καθώς βγαίνουν γίνονται οι πράξεις και το αποτέλεσμα ξαναμπαίνει στη στοίβα.

HP calculators με reverse polish notation (vintage)

2 <enter>

4 <enter>

+

$(2*(3+4)) \Rightarrow 2 \text{ <enter> } 3 \text{ <enter> } 4 \text{ <enter> } + *$ (δεν χρειάζονται παρενθέσεις!)

Εντολές μεταβλητού μήκους:

- 1-17 bytes 80x86
- 1-54 bytes VAX, IBM

Γιατί??

- Instruction Memory ακριβή, οικονομία χώρου!!!!

Compilers πιο δύσκολοι!!!

Εμείς στο μάθημα: register-register ISA! (load- store). Γιατί??

1. Οι καταχωρητές είναι γρηγορότεροι από τη μνήμη
2. Μειώνεται η κίνηση από/προς την μνήμη
3. Δυνατότητα να υποστηριχθεί ένα σταθερό μήκος εντολών
4. Τα ορίσματα είναι καταχωρητές, άρα η περιγραφή τους είναι μικρή: ένας από πχ. 32 καταχωρητές, αντί για μια θέση (δ/νση) μνήμης από π.χ. 4 GBytes

1. Η ομοιομορφία των λειτουργιών συμβάλλει στην απλότητα του υλικού (Simplicity favors Regularity)
2. Όσο μικρότερο τόσο ταχύτερο! (smaller is faster)
3. Η καλή σχεδίαση απαιτεί σημαντικούς συμβιβασμούς (Good design demands good compromises)

Γενικότητες? Θα τα δούμε στη συνέχεια.....

- Η MIPS Technologies έκανε εμπορικό τον Stanford MIPS
- Μεγάλο μερίδιο της αγοράς των πυρήνων ενσωματωμένων επεξεργαστών
- Εφαρμογές σε καταναλωτικά ηλεκτρονικά, εξοπλισμό δικτύων και αποθήκευσης, φωτογραφικές μηχανές, εκτυπωτές, ...
- Τυπικό πολλών σύγχρονων ISA (Instruction Set Architecture)
- Πληροφορία στην αποσπώμενη κάρτα Αναφοράς Δεδομένων MIPS (πράσινη κάρτα), και τα Παραρτήματα B και E

Σύνολο Εντολών MIPS

- Λέξεις των 32 bit
- Μνήμη οργανωμένη σε bytes
 - Κάθε byte είναι μια ξεχωριστή δνση
 - 2^{30} λέξεις μνήμης των 32 bits
 - Ακολουθεί το μοντέλο big Endian
- Register File
 - 32 καταχωρητές γενικού σκοπού
- Εντολές :
 - αποθήκευσης στη μνήμη (lw, sw)
 - αριθμητικές (add, sub κλπ)
 - διακλάδωσης (branch instructions)

Memory [0]

32 bits

Memory [4]

32 bits

Memory [8]

32 bits

Memory [12]

32 bits

- Πρόσθεση και αφαίρεση (add, sub)
 - Πάντα 3 ορίσματα – ΠΟΤΕ δνση μνήμης
 - Δύο προελεύσεις και ένας προορισμός
$$\text{add } a, b, c \quad \# \quad a = b + c$$
- Όλες οι αριθμητικές λειτουργίες έχουν αυτή τη μορφή
- 1^η αρχή σχεδίασης: *η απλότητα ευνοεί την κανονικότητα*
 - Η κανονικότητα κάνει την υλοποίηση απλούστερη
 - Η απλότητα επιτρέπει μεγαλύτερη απόδοση με χαμηλότερο κόστος

- Οι αριθμητικές εντολές χρησιμοποιούν καταχωρητές ως τελεσταίοι (operands)
- Ο MIPS διαθέτει ένα αρχείο καταχωρητών (register file) με 32 καταχωρητές των 32-bit
 - Χρήση για τα δεδομένα που προσπελάζονται συχνά
 - Αρίθμηση καταχωρητών από 0 έως 31
- Ονόματα του συμβολομεταφραστή (assembler)
 - \$t0, \$t1, ..., \$t9 για προσωρινές τιμές
 - \$s0, \$s1, ..., \$s7 για αποθηκευμένες μεταβλητές
- 2^η αρχή σχεδίασης : *το μικρότερο είναι ταχύτερο*
 - παραβολή με κύρια μνήμη: εκατομμύρια θέσεων

Κώδικας σε C

$a = b + c;$

$d = a - e;$

Μετάφραση σε κώδικα MIPS

add a, b, c

sub d, a, e

Κώδικας σε C

```
f = (g + h) - (i + j);
```

Τι παράγει ο compiler?

Μετάφραση σε κώδικα MIPS

```
add $t0, $s1, $s2    # προσωρινή μεταβλητή t0
```

```
add $t1, $s3, $s4    # προσωρινή μεταβλητή t1
```

```
sub $s0, $t0, $t1
```


Οι γλώσσες προγραμματισμού έχουν:

- απλές μεταβλητές
- σύνθετες δομές (π.χ. arrays, structs)

Ο υπολογιστής τις αναπαριστά ΠΑΝΤΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ.

- Επομένως χρειαζόμαστε εντολές μεταφοράς δεδομένων από και προς τη μνήμη.

- Εντολή μεταφοράς δεδομένων από τη μνήμη
load καταχωρητής, σταθερά(καταχωρητής)
 $lw \$t1, 4(\$s2)$
- φορτώνουμε στον $\$t1$ την τιμή $M[\$s2+4]$

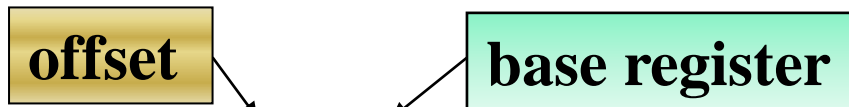
- Κώδικας C

`g = h + A[8];`

- `g` στον `$s1`, `h` στον `$s2` και η δνση βάσης του `A` στον `$s3`.

- Μεταγλωττισμένος κώδικας MIPS

- Ο δείκτης 8 απαιτεί offset 32 (4 byte ανά λέξη).

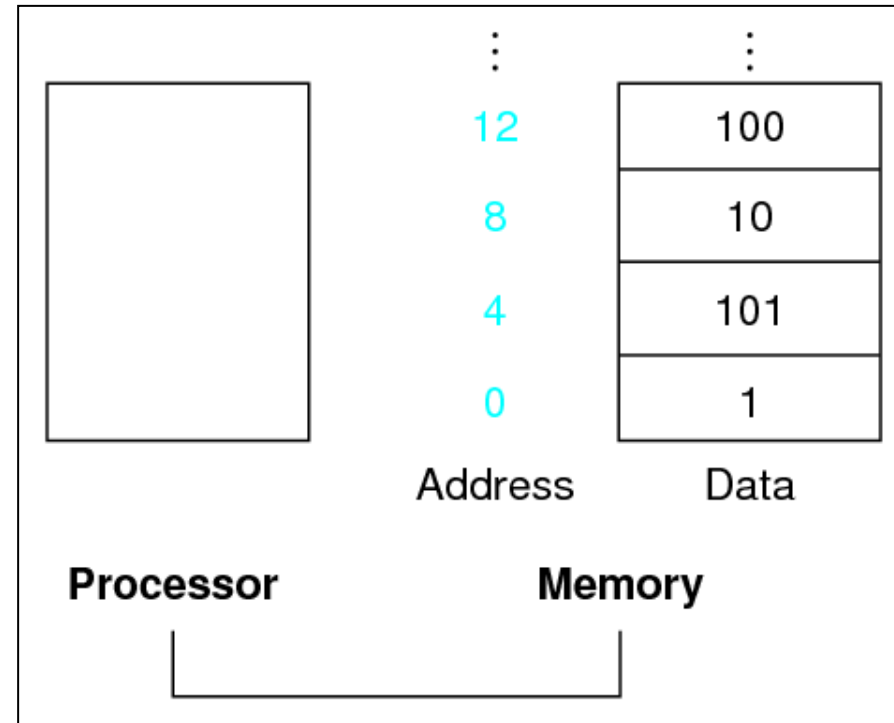

`lw $t0, 32($s3)`

`add $s1, $s2, $t0`

Οργάνωση Μνήμης

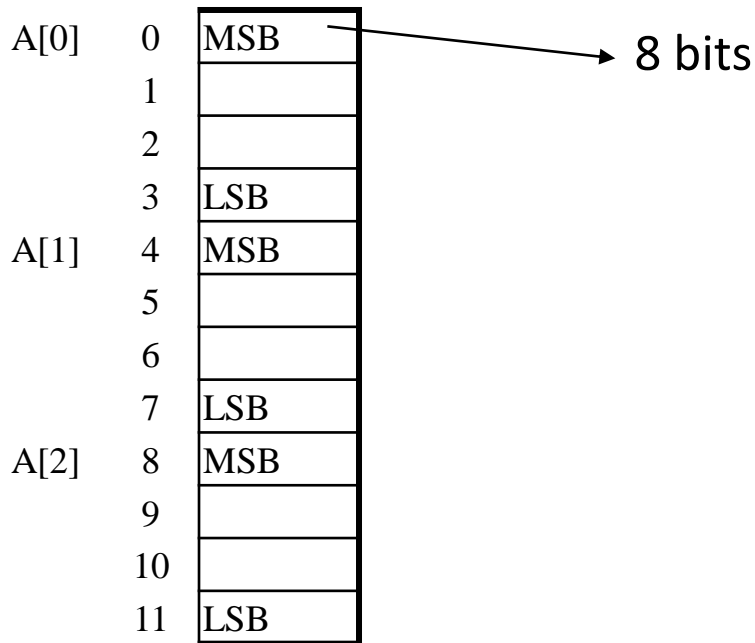
- Μνήμη είναι byte addressable
- Δύο διαδοχικές λέξεις διαφέρουν κατά 4
- alignment restriction (ευθυγράμμιση)
 - λέξεις ξεκινάνε πάντα σε διεύθυνση πολ/σιο του 4

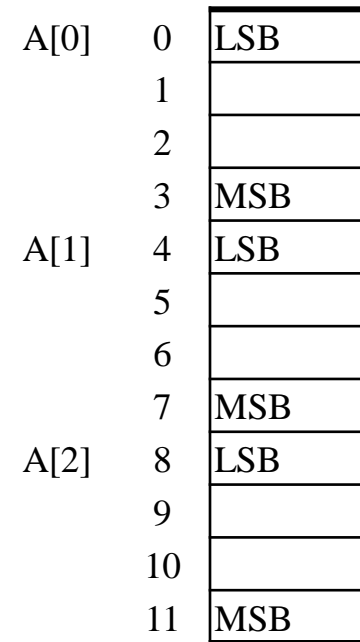
Big Endian vs Little Endian

- **Big Endian:** Η δνση του **πιο σημαντικού** byte (MSB) είναι και **δνση** της λέξης
- **Little Endian:** Η δνση του **λιγότερο σημαντικού** byte (LSB) είναι και **δνση** της λέξης
- Η λέξη αποθηκεύεται πάντα σε συνεχόμενες θέσεις:
δνση, δνση+1, δνση+2, δνση+3

BIG_ENDIAN

LITTLE_ENDIAN

Big Endian vs Little Endian

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    unsigned int value = 0x1;
    char *r = (char *) &value;

    if (*r == 1)
        printf("Your system is Little Endian\n");
    else
        printf("Your system is Big Endian\n");
    return 0;
}
```

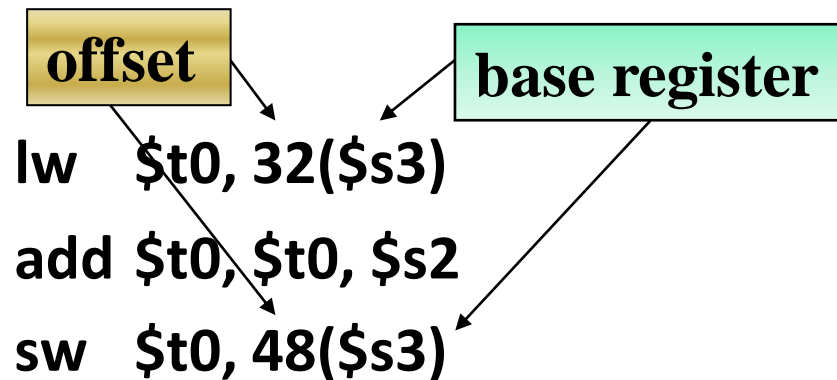
- Κώδικας C

$A[12] = h + A[8];$

- h στον $\$s2$ και η δνση βάσης του A στον $\$s3$.

- Μεταγλωττισμένος κώδικας MIPS

- Ο δείκτης 8 απαιτεί offset 32 (4 byte ανά λέξη).

Άμεσοι Τελεστές (Immediate)

- Σταθερά δεδομένα καθορίζονται σε μια εντολή

addi \$s3, \$s3, 4

- Δεν υπάρχει εντολή άμεσης αφαίρεσης (sub immediate)
- Απλώς χρησιμοποιείται μια αρνητική σταθέρα

addi \$s2, \$s1, -1

- 3^η αρχή σχεδίασης: *Κάνε τη συνηθισμένη περίπτωση γρήγορη*

- Οι μικρές σταθερές είναι συνηθισμένες
- Ο άμεσος τελεστής αποφεύγει μια εντολή φόρτωσης (load)

- Ακολουθώντας πάλι την 3^η αρχή σχεδίασης, ο MIPS έχει στον καταχωρητή \$zero αποθηκευμένη τη σταθερά 0.
 - Δεν μπορεί να εγγραφεί άλλη τιμή
- Χρήσιμη σε πολλές λειτουργίες
 - Αρχικοποίηση καταχωρητή με μηδέν
π.χ. `add $t1, $zero, $zero`
 - Μετακίνηση δεδομένων μεταξύ καταχωρητών
π.χ. `add $t1, $t2, $zero`

Συνοπτικά, στον MIPS ο τελεσταίος κάποιας εντολής μπορεί να είναι :

1. Ένας από τους 32 καταχωρητές
2. Μία από τις 2^{30} λέξεις της μνήμης
3. Ένα από τα 2^{32} bytes της μνήμης

Κανόνες Ονοματοδοσίας και Χρήση των MIPS Registers

- Εκτός από το συνήθη συμβολισμό των καταχωρητών με \$ ακολουθούμενο από τον αριθμό του καταχωρητή, μπορούν επίσης να παρασταθούν και ως εξής :

Αρ. Καταχωρητή	Όνομα	Χρήση	Preserved on call?
0	\$zero	Constant value 0	n.a.
1	\$at	Reserved for assembler	όχι
2-3	\$v0-\$v1	Values for result and expression evaluation	όχι
4-7	\$a0-\$a3	Arguments	ναι
8-15	\$t0-\$t7	Temporaries	όχι
16-23	\$s0-\$s7	Saved	ναι
24-25	\$t8-\$t9	More temporaries	όχι
26-27	\$k0-\$k1	Reserved for operating system	ναι
28	\$gp	Global pointer	ναι
29	\$sp	Stack pointer	ναι
30	\$fp	Frame pointer	ναι
31	\$ra	Return address	ναι

Αναπαράσταση Εντολών (1)

- Οι εντολές κωδικοποιούνται στο δυαδικό σύστημα
 - Κώδικας μηχανής (machine code)
 - Υλικό υπολογιστών → υψηλή-χαμηλή τάση, κλπ.
- Εντολές MIPS :
 - Κωδικοποιούνται ως λέξεις εντολής των 32 bit
 - Μικρός αριθμός μορφών (formats) για τον κωδικό λειτουργίας (opcode), τους αριθμούς καταχωρητών, κλπ. ...
 - Κανονικότητα!
- Αριθμοί καταχωρητών
 - \$t0 – \$t7 είναι οι καταχωρητές 8 – 15
 - \$t8 – \$t9 είναι οι καταχωρητές 24 – 25
 - \$s0 – \$s7 είναι οι καταχωρητές 16 – 23

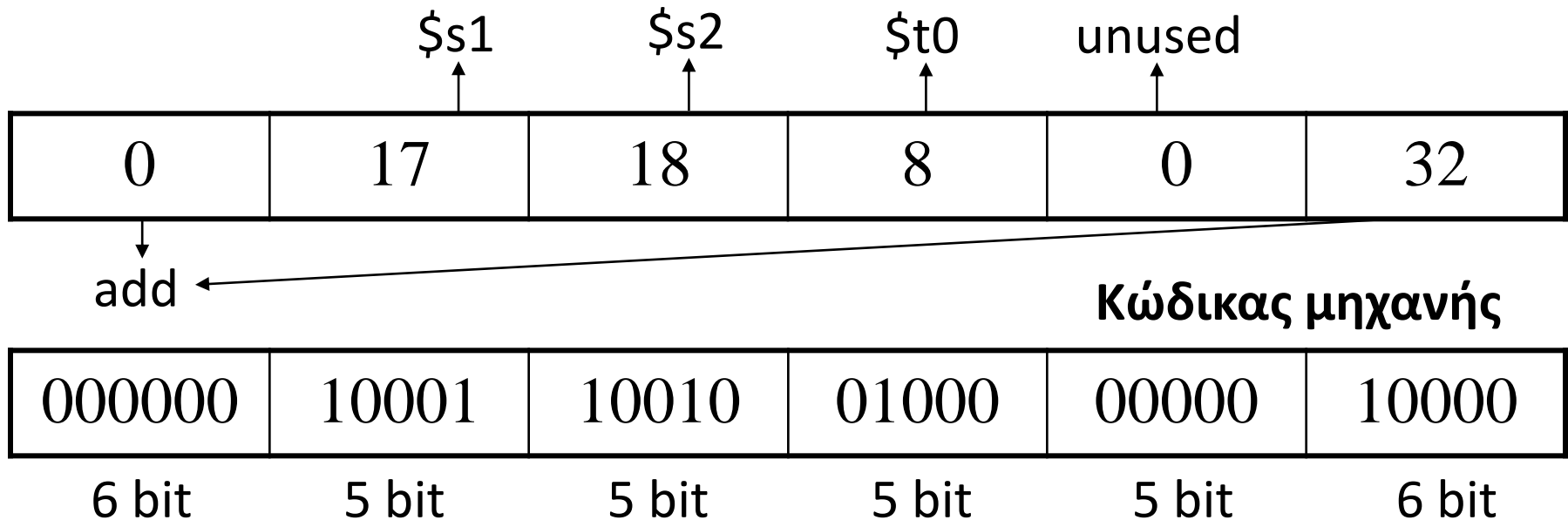
Αναπαράσταση Εντολών (2)

Συμβολική αναπαράσταση:

add \$t0, \$s1, \$s2

Assembly

Πώς την καταλαβαίνει ο MIPS?

Μορφή Εντολής – Instruction Format

Θυμηθείτε την 1^η αρχή σχεδίασης: *Η ομοιομορφία των λειτουργιών συμβάλλει στην απλότητα του υλικού*

R-Type

(register type)

op	rs	rt	rd	shamt	funct
6 bits	5bits	5bits	5bits	5bits	6bits

Op: opcode

rs,rt: register source operands

Rd: register destination operand

Shamt: shift amount

Funct: op specific (function code)

add \$rd, \$rs, \$rt

MIPS R-Type (ALU)

R-Type: Όλες οι εντολές της ALU που χρησιμοποιούν 3 καταχωρητές

OP	rs	rt	rd	shamt	funct
6 bits	5 bits	5 bits	5 bits	5 bits	6 bits

- Παραδείγματα :

- add \$1,\$2,\$3

and \$1,\$2,\$3

- sub \$1,\$2,\$3

or \$1,\$2,\$3

Destination register in rd

Operand register in rs

Operand register in rt

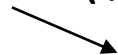
Αναπαράσταση Εντολών στον Υπολογιστή (R-Type)

op	rs	rt	rd	shamt	funct
6 bit	5 bit	5 bit	5 bit	5 bit	6 bit

Τι γίνεται με τη load;

Πώς χωράνε οι τελεσταίοι της στα παραπάνω πεδία; Π.χ. η σταθερά της lw ή της addi;

lw \$t1, 8000(\$s3)

σε ποιο πεδίο χωράει;

MIPS I-Type

- Δεν μας αρκεί το R-Type
 - Τι γίνεται με εντολές που θέλουν ορίσματα διευθύνσεις ή σταθερές?
 - Θυμηθείτε, θέλουμε σταθερό μέγεθος κάθε εντολής (32 bit)
- *Η καλή σχεδίαση απαιτεί σημαντικούς συμβιβασμούς (3η αρχή)*

I-Type:

op	rs	rt	address_offset
6 bits	5 bits	5 bits	16 bits

lw \$rt, address_offset(\$rs)

Τα 3 πρώτα πεδία (op,rs, rt) έχουν το ίδιο όνομα και μέγεθος όπως και πριν

Αναπαράσταση Εντολών στον Υπολογιστή (I-Type)

Παράδειγμα:

`lw $t0, 32($s3)`

Καταχωρητές (σκονάκι 😊)

`$s0, ..., $s7` αντιστοιχίζονται στους 16 - 23

`$t0, ..., $t7` αντιστοιχίζονται στους 8 - 15

I-format

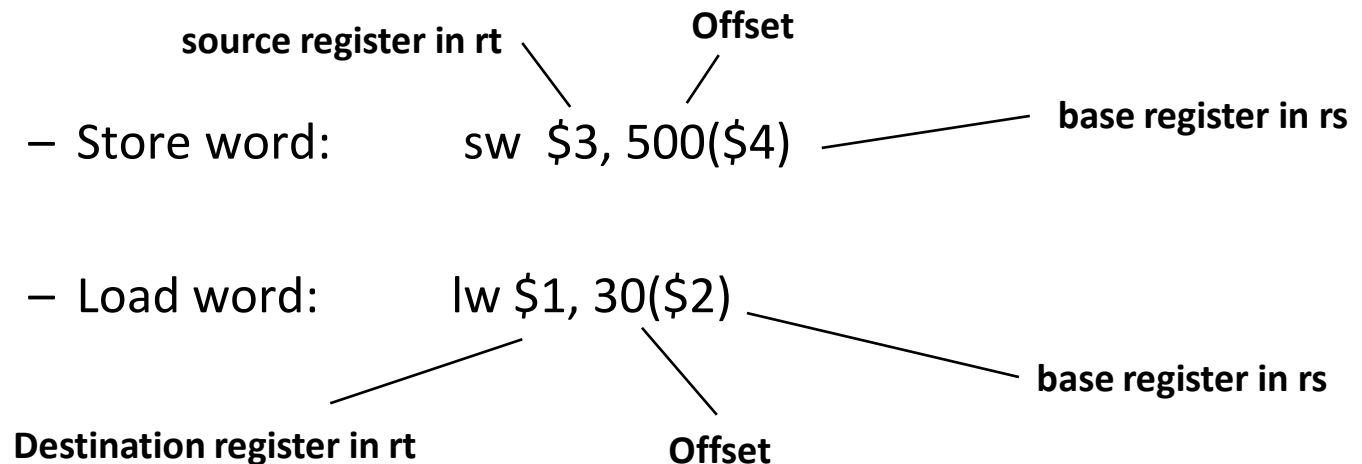
op	rs	rt	σταθερά ή διεύθυνση
6 bit	5 bit	5 bit	16 bit
xxxxxx	19	8	32

MIPS I-Type : Load/Store

OP	rs	rt	address
6 bits	5 bits	5 bits	16 bits

- *address: 16-bit memory address offset in bytes added to base register.*

- Παραδείγματα :

MIPS I-Type : ALU

Οι I-Type εντολές της ALU χρησιμοποιούν 2 καταχωρητές και μία σταθερή τιμή
I-Type είναι και οι εντολές Loads/stores, conditional branches.

OP	rs	rt	immediate
6 bits	5 bits	5 bits	16 bits

– *immediate*: Constant second operand for ALU instruction.

- Παραδείγματα :

– add immediate: `addi $1,$2,100`

– and immediate `andi $1,$2,10`

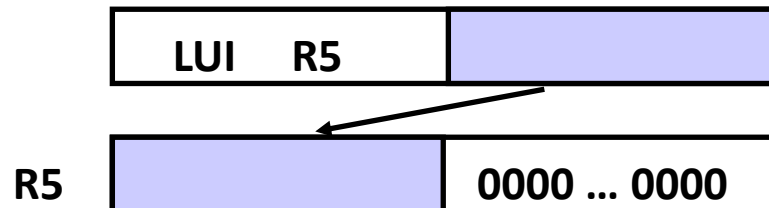
Result register in rt

Source operand register in rs

Constant operand
in immediate

MIPS data transfer instructions : Παραδείγματα (1)

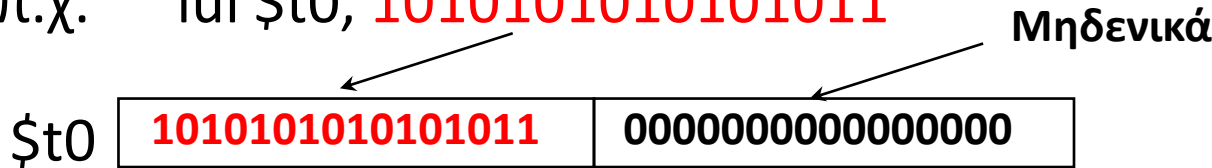
<i>Instruction</i>	<i>Σχόλια</i>
sw \$3, 500(\$4)	Store word
sh \$3, 502(\$2),	Store half
sb \$2, 41(\$3)	Store byte
lw \$1, 30(\$2)	Load word
lh \$1, 40(\$3)	Load halfword
lhu \$1, 40(\$3)	Load halfword unsigned
lb \$1, 40(\$3)	Load byte
lbu \$1, 40(\$3)	Load byte unsigned
lui \$1, 40	Load Upper Immediate (16 bits shifted left by 16)

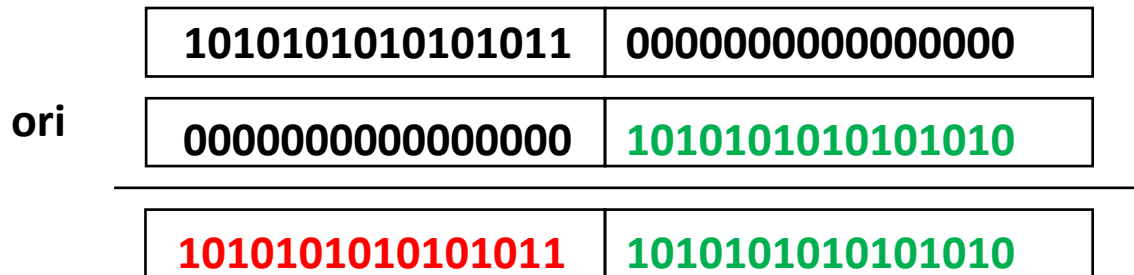
MIPS data transfer instructions : Παραδείγματα (2)

Τι γίνεται με τις μεγαλύτερες σταθερές;

- Έστω ότι θέλουμε να φορτώσουμε μια 32-bit σταθερά σε κάποιο καταχωρητή, π.χ. **1010101010101011** **1010101010101010**
- Θα χρησιμοποιήσουμε την “Load Upper Immediate” εντολή
π.χ. `lui $t0, 1010101010101011`

- Στη συνέχεια πρέπει να θέσουμε σωστά τα lower order bits
π.χ. `ori $t0, $t0, 1010101010101010`

Αναπαράσταση Εντολών στον Υπολογιστή

εντολή	μορφή	op	rs	rt	rd	shamt	funct	address
add	R	0	reg	reg	reg	0	32 _{ten}	δ.ε.
sub	R	0	reg	reg	reg	0	34 _{ten}	δ.ε.
addi	I	8 _{ten}	reg	reg	δ.ε.	δ.ε.	δ.ε.	σταθ.
lw	I	35 _{ten}	reg	reg	δ.ε.	δ.ε.	δ.ε.	διευθ.
sw	I	43 _{ten}	reg	reg	δ.ε.	δ.ε.	δ.ε.	διευθ.

Αναπαράσταση Εντολών στον Υπολογιστή

Παράδειγμα: Μεταγλωττίστε το $A[300] = h + A[300]$

\$t1 δνση βάσης πίνακα A (32 bit/στοιχείο A[i]), \$s2 μεταβλητή h

lw \$t0, 1200(\$t1)

add \$t0, \$s2, \$t0

sw \$t0, 1200(\$t1)

op	rs	rt	rd	shamt	funct
35	9	8	1200		
0	18	8	8	0	32
43	9	8	1200		

op	rs	rt	rd	shamt	funct
10 <u>0</u> 011	01001	01000	0000 0100 1011 0000		
000000	10010	01000	8	0	32
10 <u>1</u> 011	01001	01000	0000 0100 1011 0000		

Λογικές Λειτουργίες (Πράξεις) (1)

Λογικές Λειτουργίες	Τελεστές C	Εντολές MIPS
Shift left	<<	Sll (shift left logical)
Shift right	>>	Srl (shift right logical)
AND	&	and, andi
OR		or, ori
NOT	~	nor

SHIFT

\$s0: 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 1001 = 9_{ten} 😊

sll \$t2, \$s0, 4

Κάνουμε shift αριστερά το περιεχόμενο του \$s0 κατά 4 θέσεις

0000 0000 0000 0000 0000 0000 1001 0000 = 144_{ten}

και τοποθετούμε το αποτέλεσμα στον \$t2.

!! Το περιεχόμενο του \$s0 μένει αμετάβλητο !!

Λογικές Λειτουργίες (Πράξεις) (3)

SHIFT

sll \$t2, \$s0, 4

Καταχωρητές (σκονάκι ☺)

\$s0, ..., \$s7 αντιστοιχίζονται στους 16 - 23

\$t0, ..., \$t7 αντιστοιχίζονται στους 8 - 15

6 bit	5 bit	5 bit	5 bit	5 bit	6 bit
op	rs	rt	rd	shamt	funct
0	0	16	10	4	0
000000	00000	10000	01010	00100	000000

sll: opcode=0, funct=0

Τι είναι η εντολή 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000;

AND, OR

\$t2: 0000 0000 0000 0000 00**00 1101** 0000 0000

\$t1: 0000 0000 0000 0000 00**11 1100** 0000 0000

and \$t0, \$t1, \$t2

Μάσκα

\$t0: 0000 0000 0000 0000 0000 **1100** 0000 0000

or \$t0, \$t1, \$t2

\$t0: 0000 0000 0000 0000 00**11 1101** 0000 0000

NOT, NOR

\$t1: 0000 0000 0000 0000 00**11 11**00 0000 0000

\$zero: 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000

not \$t0, \$t1 **δεν χρειάζεται** γιατί μπορούμε να χρησιμοποιούμε τη **nor**:

$$\underline{A \text{ NOR } 0 = \text{NOT } (A \text{ OR } 0) = \text{NOT } A}$$

nor \$t0, \$t1, \$zero

\$t0: 1111 1111 1111 1111 11**00 00**11 1111 1111

MIPS Arithmetic Instructions : Παραδείγματα

<i>Instruction</i>	<i>Παράδειγμα</i>	<i>Έννοια</i>	<i>Σχόλια</i>
add	add \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 + \$3$	3 operands; <u>exception possible</u>
subtract	sub \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 - \$3$	3 operands; <u>exception possible</u>
add immediate	addi \$1,\$2,100	$\$1 = \$2 + 100$	+ constant; exception possible
add unsigned	addu \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 + \$3$	3 operands; no exceptions
subtract unsigned	subu \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 - \$3$	3 operands; no exceptions
add imm. unsign.	addiu \$1,\$2,100	$\$1 = \$2 + 100$	+ constant; no exceptions
multiply	mult \$2,\$3	Hi, Lo = $\$2 \times \3	64-bit signed product
multiply unsigned	multu \$2,\$3	Hi, Lo = $\$2 \times \3	64-bit unsigned product
divide	div \$2,\$3	Lo = $\$2 \div \3 , Hi = $\$2 \bmod \3	Lo = quotient, Hi = remainder
divide unsigned	divu \$2,\$3	Lo = $\$2 \div \3 , Hi = $\$2 \bmod \3	Unsigned quotient & remainder
Move from Hi	mfhi \$1	$\$1 = \text{Hi}$	Used to get copy of Hi
Move from Lo	mflo \$1	$\$1 = \text{Lo}$	Used to get copy of Lo

MIPS Logic/Shift Instructions : Παραδείγματα

<i>Instruction</i>	<i>Παράδειγμα</i>	<i>Έννοια</i>	<i>Σχόλια</i>
and	and \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 \& \$3$	3 reg. operands; Logical AND
or	or \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 \mid \$3$	3 reg. operands; Logical OR
xor	xor \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 \oplus \$3$	3 reg. operands; Logical XOR
nor	nor \$1,\$2,\$3	$\$1 = \sim(\$2 \mid \$3)$	3 reg. operands; Logical NOR
and immediate	andi \$1,\$2,10	$\$1 = \$2 \& 10$	Logical AND reg, constant
or immediate	ori \$1,\$2,10	$\$1 = \$2 \mid 10$	Logical OR reg, constant
xor immediate	xori \$1, \$2,10	$\$1 = \sim\$2 \& \sim 10$	Logical XOR reg, constant
shift left logical	sll \$1,\$2,10	$\$1 = \$2 \ll 10$	Shift left by constant
shift right logical	srl \$1,\$2,10	$\$1 = \$2 \gg 10$	Shift right by constant
shift right arithm.	sra \$1,\$2,10	$\$1 = \$2 \gg 10$	Shift right (sign extend)
shift left logical	sllv \$1,\$2,\$3	$\$1 = \$2 \ll \$3$	Shift left by variable
shift right logical	srlv \$1,\$2, \$3	$\$1 = \$2 \gg \$3$	Shift right by variable
shift right arithm.	srav \$1,\$2, \$3	$\$1 = \$2 \gg \$3$	Shift right arith. by variable

beq, bne

beq reg1, reg2, L1 #branch if equal

Αν οι καταχωρητές reg1 και reg2 **είναι ίσοι**,
πήγαινε στην ετικέτα L1

bne reg1, reg2, L1 #branch if not equal

Αν οι καταχωρητές reg1 και reg2 **δεν είναι ίσοι**,
πήγαινε στην ετικέτα L1

Εντολές Λήψης Αποφάσεων (2)

Παράδειγμα:

if(i == j) f = g + h; else f = g – h;

με f, g, h, i, j αντιστοιχούνται σε \$s0, ..., \$s4

version 1

```
bne $s3, $s4, Else  
add $s0, $s1, $s2  
j Exit
```

Else: sub \$s0, \$s1, \$s2

Exit:

version 2

```
beq $s3, $s4, Then  
sub $s0, $s1, $s2  
j Exit
```

Then: add \$s0, \$s1, \$s2

Exit:

Βρόχοι (Loops)

while (save[i] == k) i += 1;

με i = \$s3, k = \$s5, save base addr = \$s6

```
Loop:      sll      $t1, $s3, 2 #πολ/ζω i επί 4
           add      $t1, $t1, $s6
           lw       $t0, 0($t1)
           bne      $t0, $s5, Exit
           addi     $s3, $s3, 1
           j        Loop
```

Exit:

Συγκρίσεις

`slt $t0, $s3, $s4` # set on less than

Ο καταχωρητής \$t0 τίθεται με 1 αν η τιμή στον \$s3 είναι μικρότερη από την τιμή στο \$s4.

- Σταθερές ως τελεστές είναι δημοφιλείς στις συγκρίσεις

`slti $t0, $s2, 10` # set on less than immediate

Ο καταχωρητής \$t0 τίθεται με 1 αν η τιμή στον \$s2 είναι μικρότερη από την τιμή 10.

Εντολές Λήψης Αποφάσεων (4)

if ($i < j$) $x = y + z$;

slt \$t0, \$s0, \$s1 # $i \rightarrow \$s0, j \rightarrow \$s1$

beq \$t0, \$zero, exit

add \$s4,\$s5, \$s6

Exit:

if ($i > j$) $x = y + z$; (a) $i > j$) (b) $i \leq j$

slt \$t0, \$s1,\$s0 # $i \rightarrow \$s0, j \rightarrow \$s1$

beq \$t0, \$zero, exit

add \$s4,\$s5, \$s6

Exit:

Εντολές Λήψης Αποφάσεων (4)

$$(i \leq j) \Rightarrow !(i > j) = !(j < i)$$

$$(i \geq j) \Rightarrow !(i < j)$$

Εντολές Λήψης Αποφάσεων (5)

- Γιατί όχι blt, bge κτλ;
- Το υλικό για τις $<$, \geq , ... είναι πιο αργό από αυτό για τις $=$, \neq
 - Ο συνδυασμός συνθηκών για μια διακλάδωση περιλαμβάνει περισσότερη δουλειά ανά εντολή.
 - Πιο αργό ρολόι
 - Επιβαρύνονται όλες οι εντολές!
- Οι beq, bne είναι η συνήθης περίπτωση
- Καλός σχεδιαστικός συμβιβασμός.

MIPS Branch, Compare, Jump : Παραδείγματα

<i>Instruction</i>	<i>Παράδειγμα</i>	<i>Έννοια</i>
branch on equal beq \$1,\$2,100		if (\$1 == \$2) go to PC+4+10 <i>Equal test; PC relative branch</i>
branch on not eq. bne \$1,\$2,100		if (\$1!= \$2) go to PC+4+100 <i>Not equal test; PC relative branch</i>
set on less than slt \$1,\$2,\$3		if (\$2 < \$3) \$1=1; else \$1=0 <i>Compare less than; 2's comp.</i>
set less than imm. slti \$1,\$2,100		if (\$2 < 100) \$1=1; else \$1=0 <i>Compare < constant; 2's comp.</i>
set less than uns. sltu \$1,\$2,\$3		if (\$2 < \$3) \$1=1; else \$1=0 <i>Compare less than; natural numbers</i>
set l. t. imm. uns. sltiu \$1,\$2,100		if (\$2 < 100) \$1=1; else \$1=0 <i>Compare < constant; natural numbers</i>
jump j 10000		go to 10000 <i>Jump to target address</i>
jump register jr \$31		go to \$31 <i>For switch, procedure return</i>
jump and link jal 10000		\$31 = PC + 4; go to 10000 <i>For function/procedure call</i>

Εντολές διακλάδωσης – branching instructions

branch if
equal beq \$s3, \$s4, L1 # goto L1 if \$s3 equals \$s4

branch if
!equal bne \$s3, \$s4, L1 # goto L1 if \$s3 not equals \$s4

..... είναι I –Type εντολές

unconditional
Jump jr \$t1 # goto \$t1

..... είναι R –Type εντολή

slt \$t0, \$s3, \$s4 #set \$t0 to 1 if \$s3 is less than \$s4;else set \$t0 to 0

Όμως: j L1 # goto L1

Πόσο μεγάλο είναι το μήκος του address L1;

Πόσο «μεγάλο» μπορεί να είναι το άλμα;

MIPS Branch I-Type

OP	rs	rt	address
6 bits	5 bits	5 bits	16 bits

- *address: 16-bit memory address branch target offset in words added to PC to form branch address.*

- Παραδείγματα :

Register in rs

Register in rt

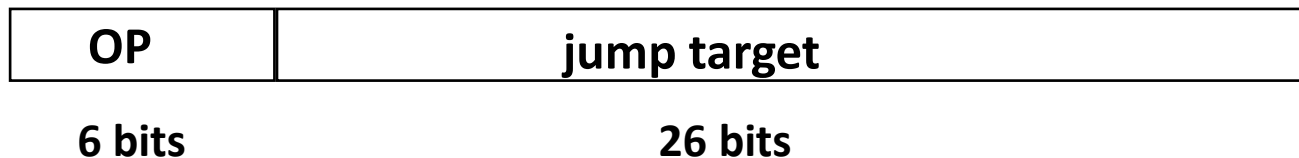
Final offset is calculated in bytes, equals to $\{\text{instruction field address}\} \times 4$, e.g. $\text{new PC} = \text{PC} + 400$

- Branch on equal `beq $1,$2,100`

- Branch on not equal `bne $1,$2,100`

MIPS J-Type

J-Type: jump j, jump and link jal

– *jump target: jump memory address in words (instructions)*

- Παραδείγματα :

final jump memory address in bytes is
calculated from {jump target} x 4

– Jump

↙
j 10000

– Jump and Link

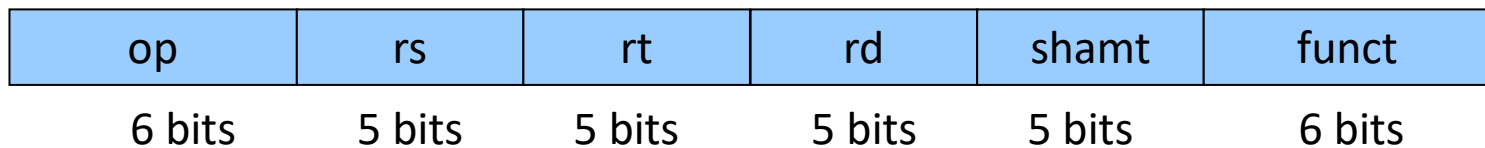
jal 10000

Εντολές Jump

- Jump (*J-type*):
 - j 10000 # jump to address 10000
- Jump Register (*R-type*):
 - jr rs # jump to 32 bit address in register rs
- Jump and Link (*J-type*):
 - jal 10000 # jump to 10000 and save PC in \$ra
 - Χρήση για κλήση διαδικασιών/μεθόδων.
 - Αποθηκεύει τη διεύθυνση επιστροφής (PC+4) στον καταχωρητή 31 (\$ra)
 - Η επιστροφή από τη διαδικασία επιτυγχάνεται με χρήση “jr \$ra”
 - Οι εμφωλιασμένες διαδικασίες πρέπει να αποθηκεύουν τον \$ra στη στοίβα και να χρησιμοποιούν τους καταχωρητές \$sp (stack pointer) και \$fp (frame pointer) για να χειρίζονται τη στοίβα
- Jump and Link Register (*R-type*):
 - jalr rs. # jump to 32 bit address in register rs and save PC in \$ra

Σύνοψη – MIPS Instruction Formats

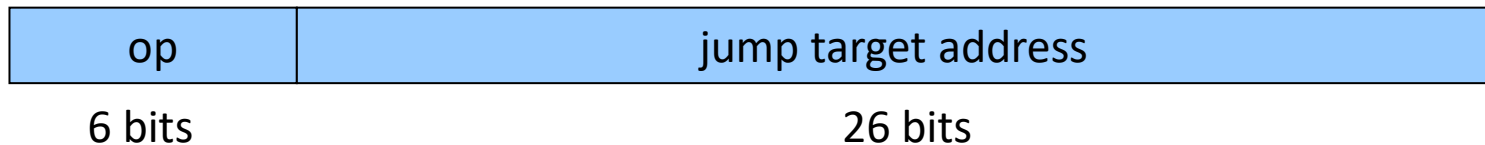
- R-type (add, sub, slt, shift*, jr, jalr)

- I-type (beq, bne + addi, lui + lw, sw)

- J-type (j, jal)

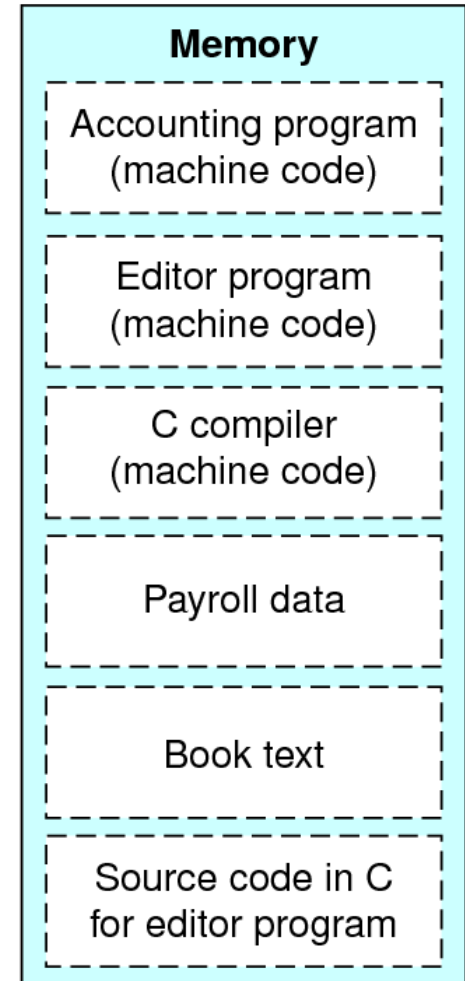
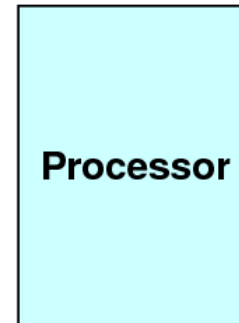
Έννοια αποθηκευμένου προγράμματος

Ο υπολογιστής κάνει πολλές
εργασίες φορτώνοντας
δεδομένα στη μνήμη

Δεδομένα και εντολές είναι
στοιχεία στη μνήμη

Π.χ. compilers μεταφράζουν
στοιχεία σε κάποια άλλα
στοιχεία

Η μνήμη αποθηκεύει αριθμούς
των x-bit (32, 64, κλπ)

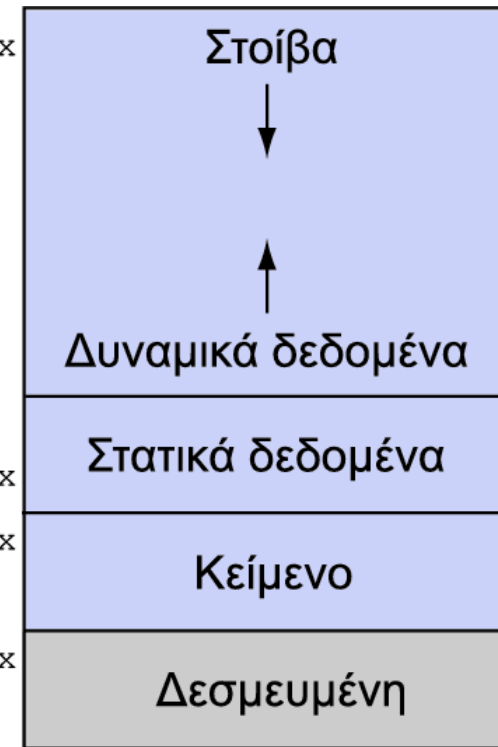
Διάταξη της Μνήμης ενός προγράμματος (Memory layout of a program)

- Κείμενο (Text)
 - Κώδικας προγράμματος
- Στατικά Δεδομένα (Static data)
 - Καθολικές Μεταβλητές (π.χ. στατικές μεταβλητές της C, constant arrays και συμβολοσειρές (strings))
- Δυναμικά Δεδομένα
 - Σωρός (Heap)
 - π.χ. malloc στη C
- Στοίβα (stack)
 - Αυτόματη αποθήκευση, τοπικές μεταβλητές, παράμετροι συνάρτησης

\$sp → 7fff fffc_{hex}

\$gp → 1000 8000_{hex}
1000 0000_{hex}

pc → 0040 0000_{hex}
0

Memory layout of programs (συνέχεια)

1. Text segment (κώδικας προγράμματος)

2. Initialized data segment (or .data segment):

contains global variables, static variables

divided into read only area + read-write area

e.g `char s[]="hello world"`

`int debug = 1`

`const char * string ="hello world";`

"hello world" literal stored in ro area,
string stored in rw area

`static int i = 10`

`global int i = 10`

3. Uninitialized data segment (or .bss segment)

bss: block started by symbol

all global variables and static variables that are initialized to zero
or do not have explicit initialization in source code.

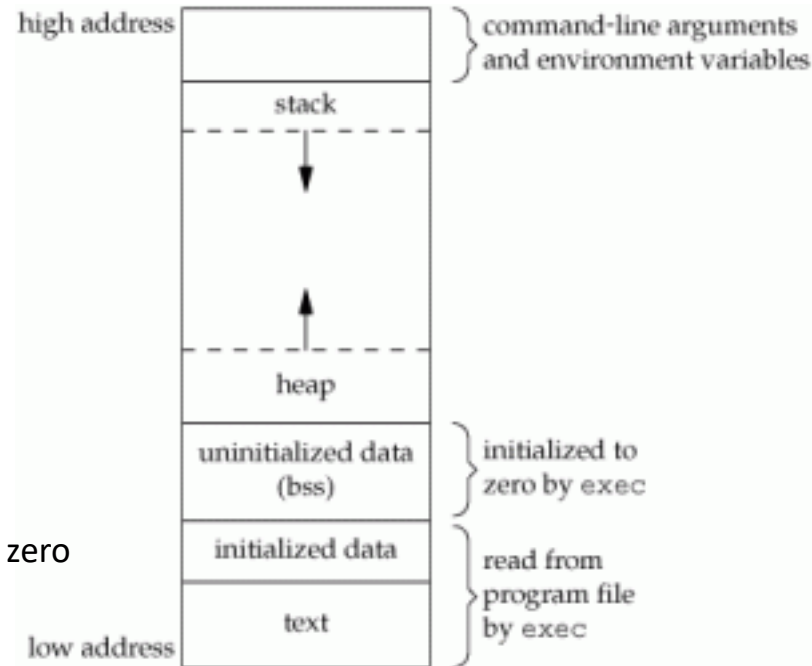
`int j ; static int i;`

4. Stack

stack pointer. Local variables from a function.

5. Heap

Heap pointer. Dynamic memory allocation. Malloc, realloc, free.

- Applications / HLL

- Integer
- Floating point
- Character
- String
- Date
- Currency
- Text,
- Objects (ADT)
- Blob
- double precision
- Signed, unsigned

- Hardware support

- Numeric data types
 - Integers
 - 8 / 16 / 32 / 64 bits
 - Signed or unsigned
 - Binary coded decimal (COBOL, Y2K!)
 - Floating point
 - 32 / 64 / 128 bits
- Nonnumeric data types
 - Characters
 - Strings
 - Boolean (bit maps)
 - Pointers

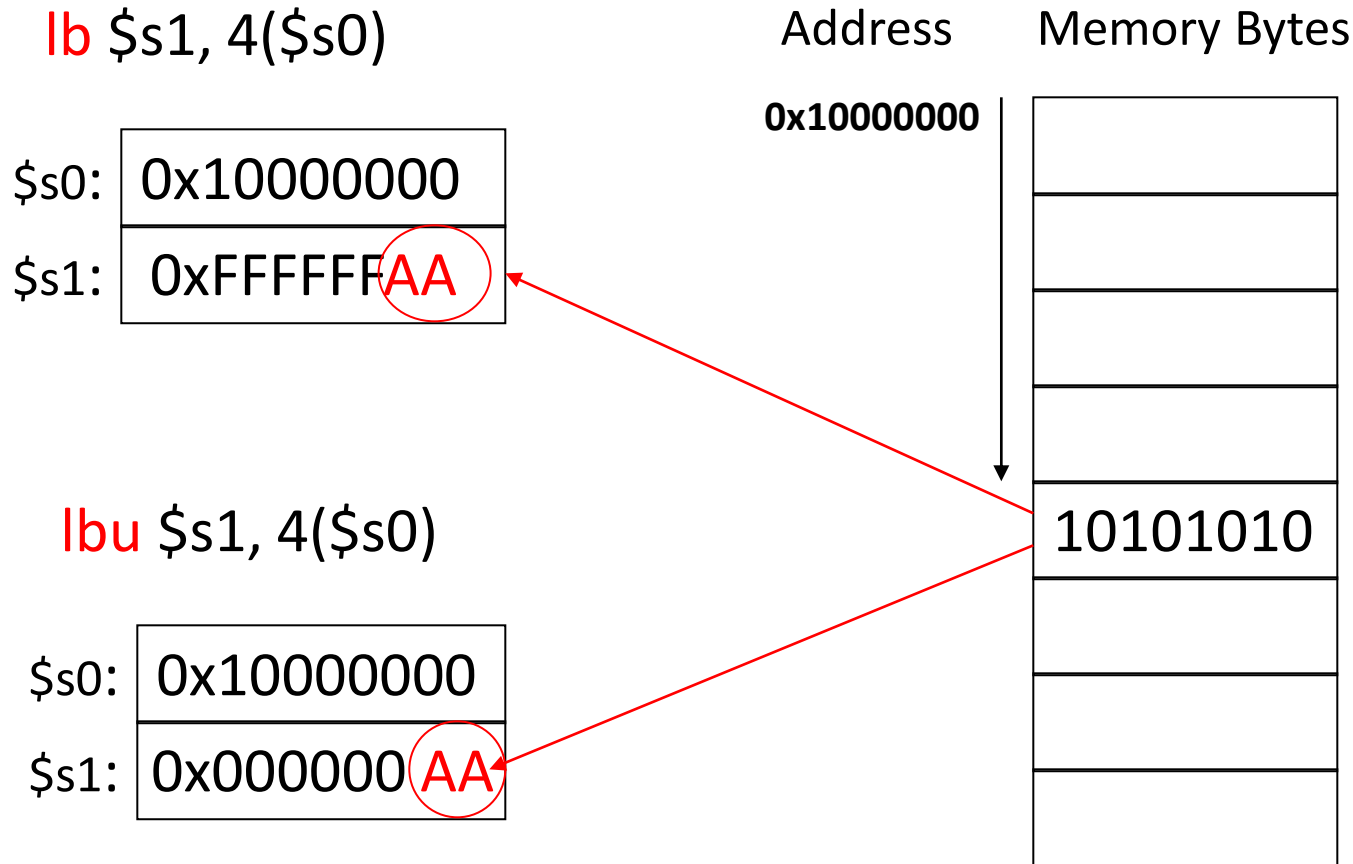
Τύποι Δεδομένων : MIPS (1)

- Βασικός τύπος δεδομένων: 32-bit word
 - 0100 0011 0100 1001 0101 0011 0100 0101
 - Integers (signed or unsigned)
 - 1,128,878,917
 - Floating point numbers
 - 201.32421875
 - 4 ASCII χαρακτήρες (en.wikipedia.org/wiki/ASCII)
 - C I S E
 - Διευθύνσεις μνήμης (pointers)
 - 0x43495345
 - Εντολές (opcode = 010000, ...)

Τύποι Δεδομένων : MIPS (2)

- 16-bit σταθερές (immediates)
 - `addi $s0, $s1, 0x8020`
 - `lw $t0, 20($s0)`
- Half word (16 bits)
 - **lh** (**lhu**): load half word `lh $t0, 20($s0)`
 - **sh**: save half word `sh $t0, 20($s0)`
- Byte (8 bits)
 - **lb** (**lbu**): load byte `lb $t0, 20($s0)`
 - **sb**: save byte `sb $t0, 20($s0)`

Εντολές λειτουργίας Byte

lb => Επέκταση προσήμου, lbu => zero-fill

Παράδειγμα : Αντιγραφή String

```
Void strcpy (char x[], char y[]) {  
    int i;  
    i = 0;  
    while ((x[i]=y[i]) != 0)  
        i = i + 1;  
}
```


C convention:

Null byte (00000000)
represents end of the string

Importance of comments in MIPS!

strcpy:

```
    subi $sp, $sp, 4  
    sw   $s0, 0($sp)  
    add  $s0, $zero, $zero # i=0  
L1:  add $t1, $a1, $s0  
      lb  $t2, 0($t1)  
      add $t3, $a0, $s0  
      sb  $t2, 0($t3)  
      beq $t2, $zero, L2  
      addi $s0, $s0, 1 # i++  
      j    L1  
L2:  lw   $s0, 0($sp)  
      addi $sp, $sp, 4  
      jr   $ra
```


Σταθερές

- Συχνά χρησιμοποιούνται μικρές σταθερές (50% των τελεστών)
 - e.g., $A = A + 5;$
- Λύση
 - Αποθήκευση ‘τυπικών σταθερών’ στη μνήμη και φόρτωση τους.
 - Δημιουργία hard-wired καταχωρητών (π.χ. \$zero) για σταθερές όπως 0, 1 κτλ.
- MIPS Instructions:
 - slti \$8, \$18, 10
 - andi \$29, \$29, 6
 - ori \$29, \$29, 0x4a
 - addi \$29, \$29, 4

8	29	29	4
---	----	----	---

Τρόποι Διευθυνσιοδότησης

- Διευθύνσεις για δεδομένα και εντολές
- Δεδομένα (τελεστές / αποτελέσματα)
 - Καταχωρητές
 - Θέσεις μνήμης
 - Σταθερές
- Αποδοτική κωδικοποίηση διευθύνσεων (χώρος: 32 bits)
 - Καταχωρητές (32) => 5 bits κωδικοποιούν 1 32-bit δνση
 - *Destructive* instructions: $\text{reg2} = \text{reg2} + \text{reg1}$
 - Accumulator
 - Stack
- Τα opcodes μπορούν να χρησιμοποιηθούν με διαφορετικούς τρόπους διευθυνσιοδότησης
 - **Orthogonality** of opcodes and addressing modes

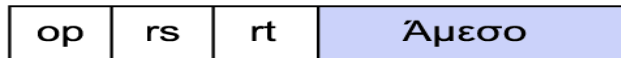
- Διευθυνσιοδότηση μέσω καταχωρητή (Register addressing)
 - Η πιο συνηθισμένη (σύντομη και ταχύτατη)
 - `add $3, $2, $1`
- Διευθυνσιοδότηση βάσης (Base addressing)
 - Ο τελεστέος είναι σε μια θέση μνήμης με κάποιο **offset**
 - `lw $t0, 20($t1)`
- Άμεση διευθυνσιοδότηση (Immediate addressing)
 - Ο τελεστέος είναι μια μικρή σταθερά και περιέχεται στην εντολή
 - `addi $t0, $t1, 4` (signed 16-bit integer)

Διευθυνσιοδότηση Εντολών

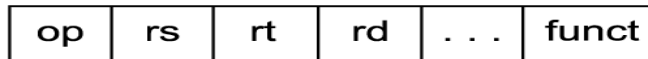
- Οι διευθύνσεις έχουν μήκος 32 bits
- Καταχωρητής ειδικού σκοπού : **PC (program counter)**
 - Αποθηκεύει τη διεύθυνση της εντολής που εκτελείται εκείνη τη στιγμή
- Διευθυνσιοδότηση με χρήση PC (PC-relative addressing)
 - **Branches**
 - Νέα διεύθυνση: $PC + 4 + (\text{constant in the instruction}) * 4$
 - `beq $t0, $t1, 20`
- Ψεύδοαμεση διευθυνσιοδότηση (Pseudodirect addressing)
 - **Jumps**
 - Νέα διεύθυνση: $PC[31:28] : (\text{constant in the instruction}) * 4$

Περίληψη Τρόπων Διευθυνσιοδότησης

1. Άμεση διευθυνσιοδότηση

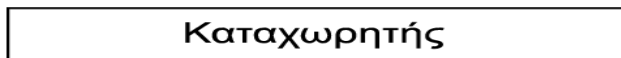

2. Διευθυνσιοδότηση μέσω καταχωρητή

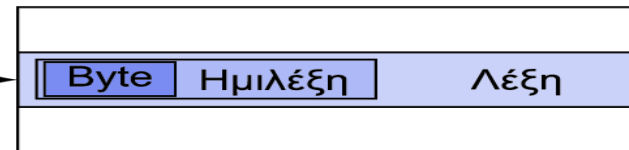
Καταχωρητές
Καταχωρητής

3. Διευθυνσιοδότηση βάσης

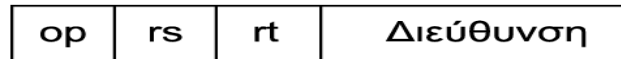

+

Μνήμη

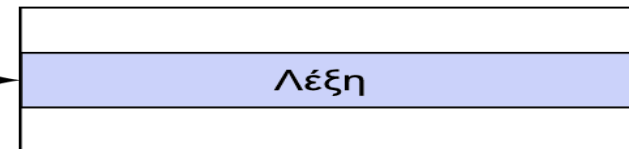

4. Σχετική διευθυνσιοδότηση ως προς PC

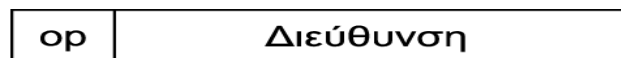

+

Μνήμη

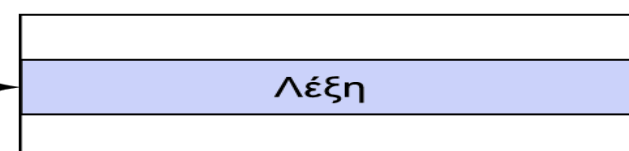

5. Ψευδο-απευθείας διευθυνσιοδότηση

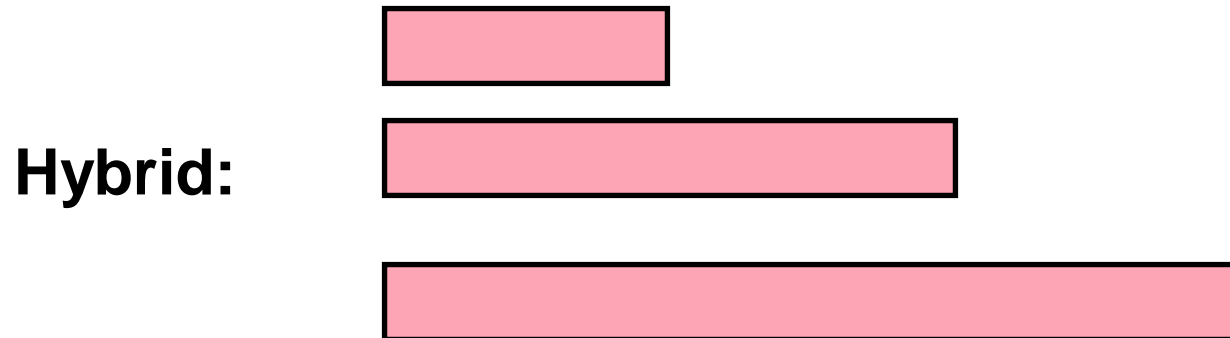
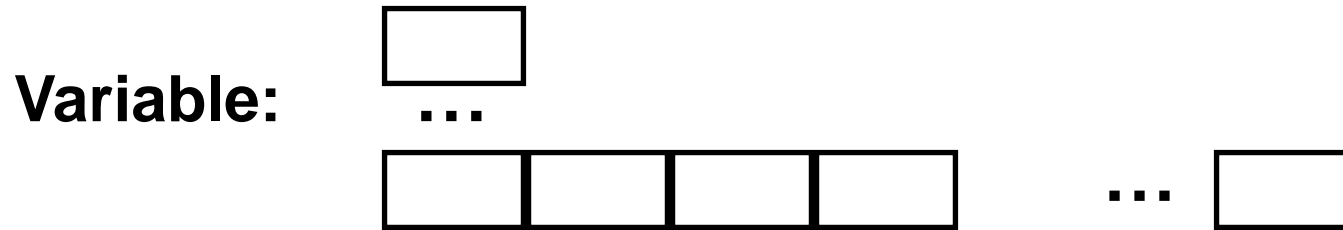
:

Μνήμη

Γιατί MIPS?

Generic Examples of Instruction Format Widths

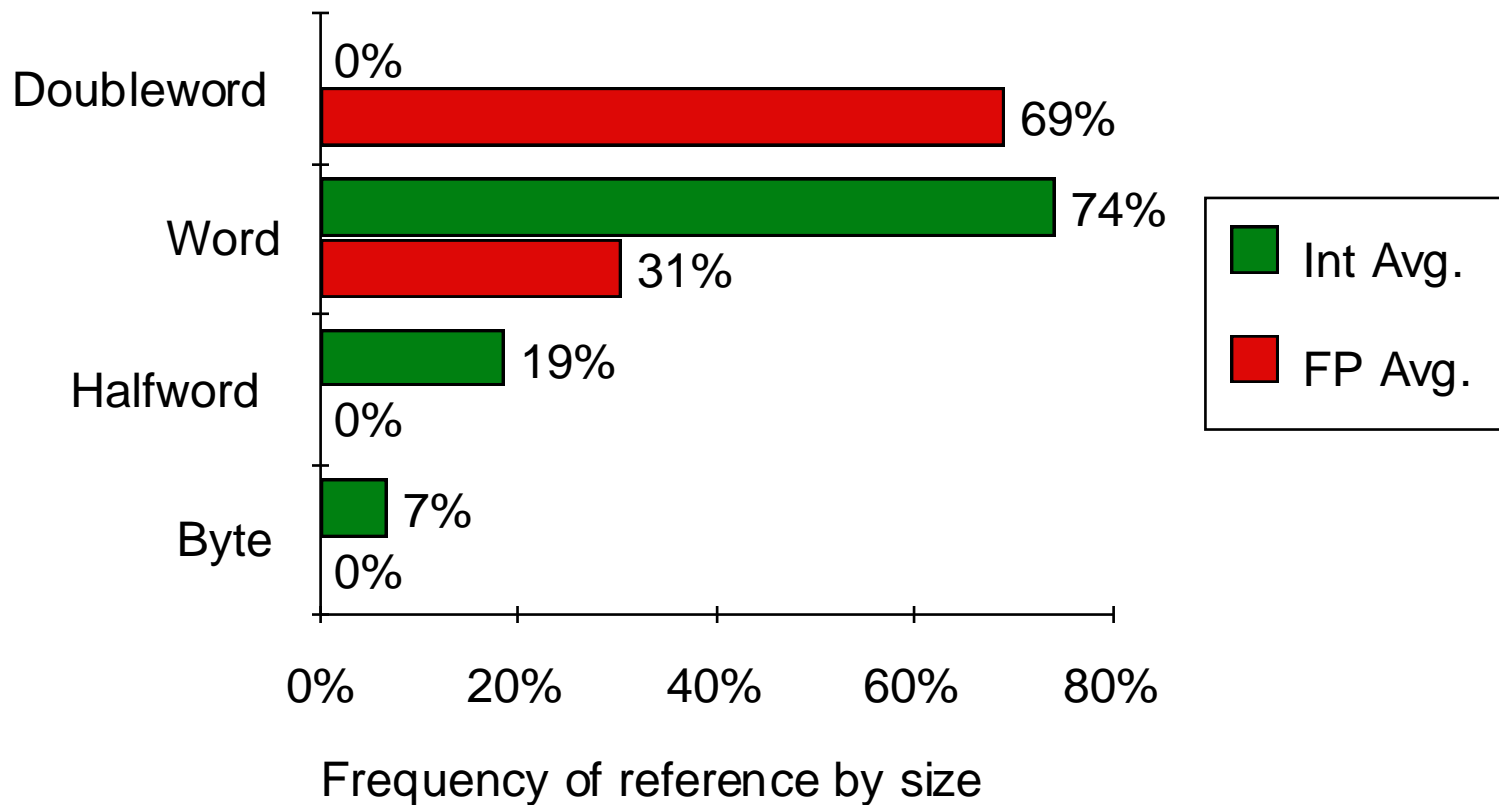

Top 10 80x86 Instructions

Rank	instruction	Integer Average Percent total executed
1	load	22%
2	conditional branch	20%
3	compare	16%
4	store	12%
5	add	8%
6	and	6%
7	sub	5%
8	move register-register	4%
9	call	1%
10	return	1%
	Total	96%

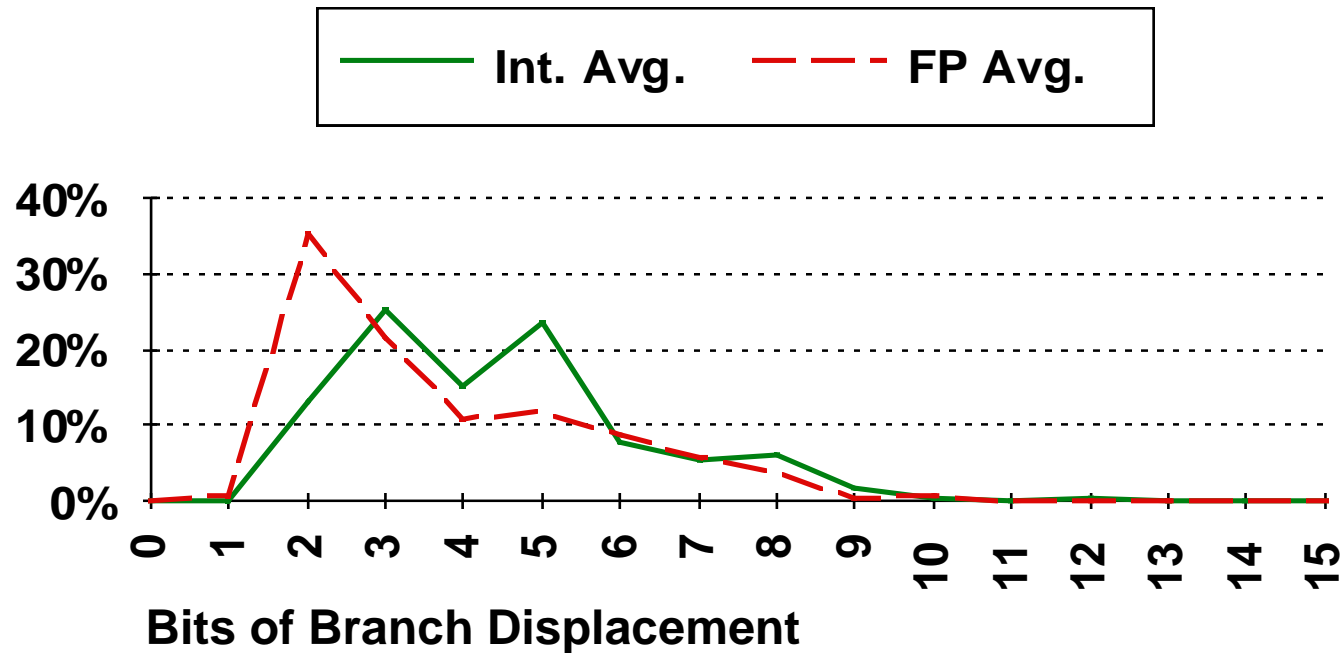
- Simple instructions dominate instruction frequency

Operand Size Usage

- **Support for these data sizes and types:**
8-bit, 16-bit, 32-bit integers and
32-bit and 64-bit IEEE 754 floating point numbers

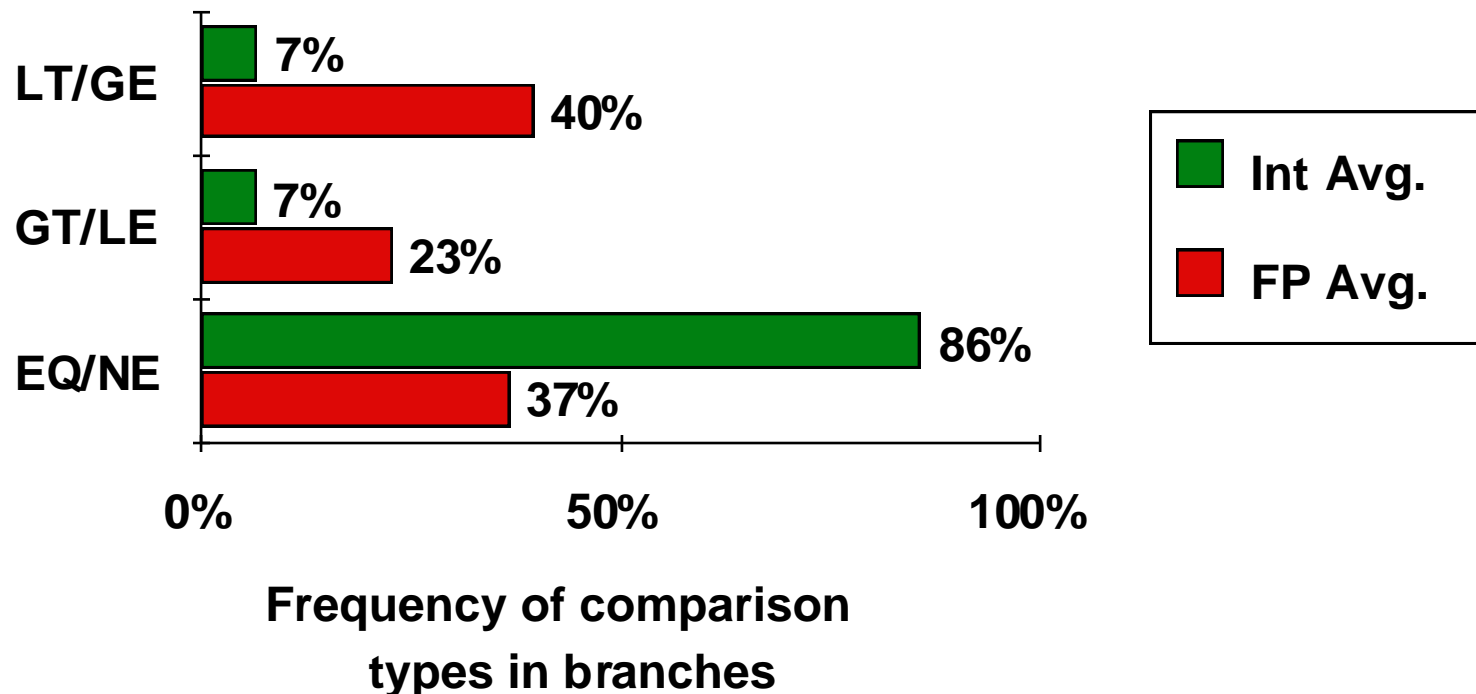
Conditional Branch Distance

- 25% of integer branches are 2 to 4 instructions

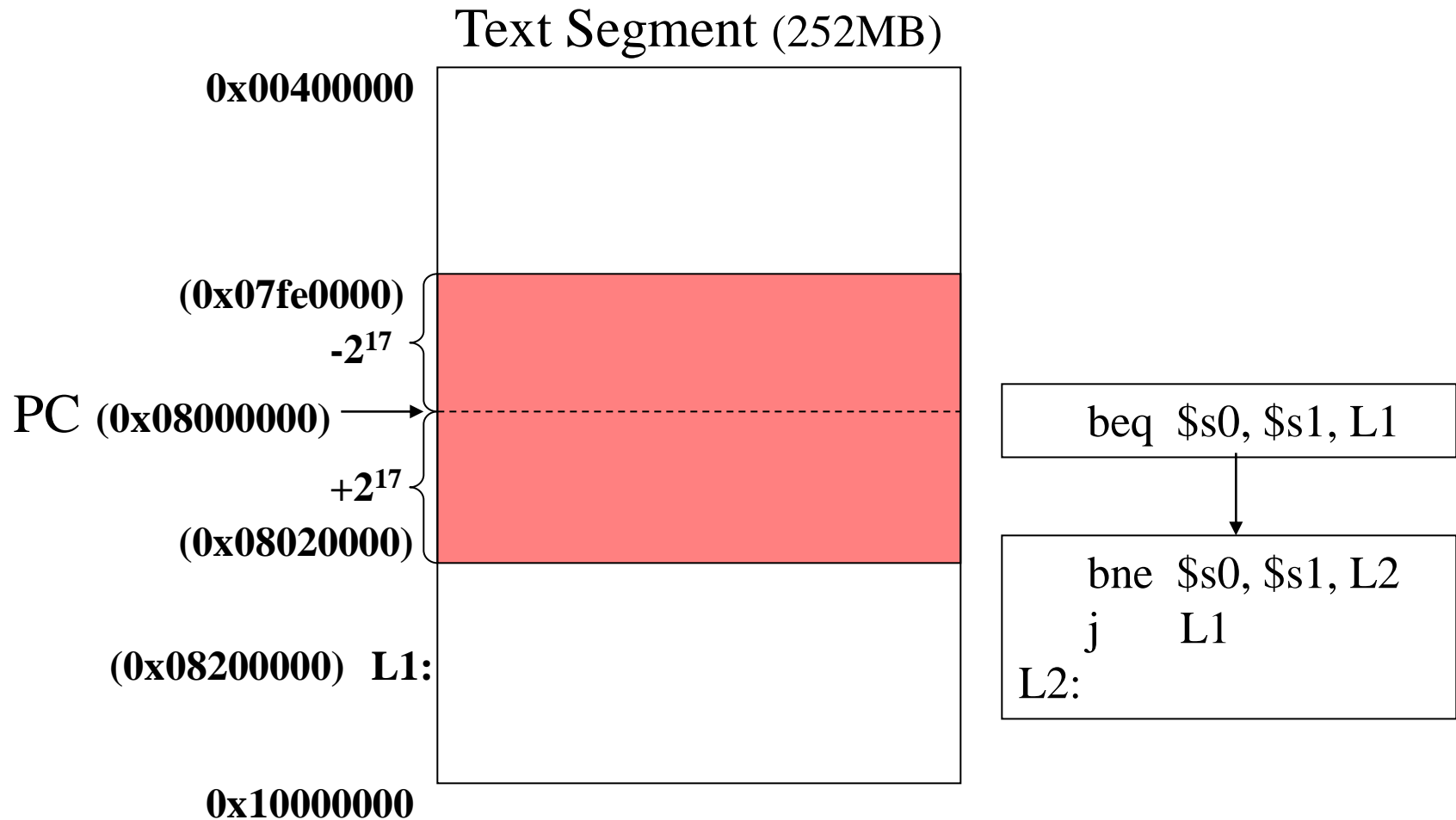
Conditional Branch Addressing

- PC-relative since most branches are relatively close to the current PC
- At least 8 bits suggested (± 128 instructions)
- Compare Equal/Not Equal most important for integer programs (86%)

Παράδειγμα : Απομακρυσμένες Διευθύνσεις

- Τι γίνεται αν ένα branch πηγαίνει «πολύ μακριά»;

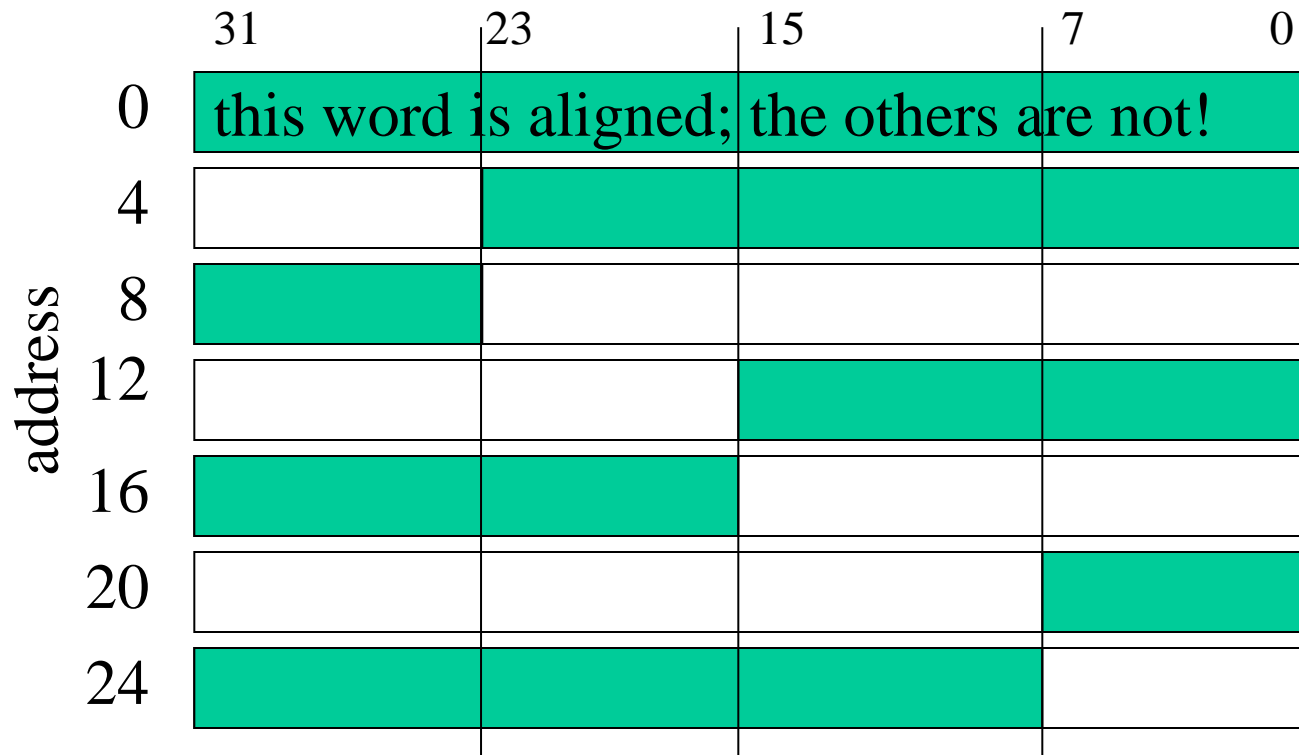
Δείκτες (Pointers)

- **Pointer:** Μια μεταβλητή, η οποία περιέχει τη διεύθυνση μιας άλλης μεταβλητής
 - Αποτελεί τη HLL έκφραση της διεύθυνσης μνήμης σε γλώσσα μηχανής
- Γιατί χρησιμοποιούμε δείκτες;
 - Κάποιες φορές είναι ο μοναδικός τρόπος για να εκφράσουμε κάποιο υπολογισμό
 - Πιο αποδοτικός και συμπτυγμένος κώδικας
- Σημεία προσοχής όταν χρησιμοποιούμε δείκτες;
 - Πιθανώς η μεγαλύτερη πηγή bugs
 - 1) Dangling reference (λόγω πρόωγης απελευθέρωσης)
 - 2) Memory leaks (tardy free):
 - Αποτρέπουν την ύπαρξη διεργασιών που τρέχουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα μιας και απαιτούν την επανέναρξη τους

C Pointer Operators

- Έστω ότι η μεταβλητή *c* έχει την τιμή 100 και βρίσκεται στη θέση μνήμης 0x10000000
- Unary operator `&` → δίνει τη διεύθυνση:
`p = &c;` gives address of *c* to *p*;
 - *p* “points to” *c* (`p == 0x10000000`)
- Unary operator `*` → δίνει την τιμή στην οποία δείχνει ο pointer
 - if `p = &c => *p == 100` (Dereferencing a pointer)
- Dereferencing → data transfer in assembler
 - `... = ... *p ...;` → **load**
(get value from location pointed to by *p*)
 - `*p = ...;` → **store**
(put value into location pointed to by *p*)

Memory layout: Alignment

Τα (βασικά) δεδομένα στον MIPS *πρέπει* να είναι «ευθυγραμμισμένα» σε διεύθυνση που είναι πολλαπλάσιο του μήκους τους.

Λέξεις => πολ/σιο του 4, half => πολ/σιο του 2, char => πολ/σιο του 1

Pointer Arithmetic

```
int x = 1, y = 2; /* x and y are integer variables */
int z[10];        /* an array of 10 ints, z points to start */
int *p;           /* p is a pointer to an int */

x = 21;           /* assigns x the new value 21 */
z[0] = 2; z[1] = 3 /* assigns 2 to the first, 3 to the next */
p = &z[0];        /* p refers to the first element of z */
p = z;           /* same thing; p[i] == z[i] */
p = p+1;         /* now it points to the next element, z[1] */
p++;            /* now it points to the one after that, z[2] */
*p = 4;          /* assigns 4 to there, z[2] == 4 */
p = 3;           /* bad idea! Absolute address! Compiler gives a
warning*/

p = &x;           /* p points to x, *p == 21 */
z = &y;           /*illegal! array name is not a variable*/
z++;            /*illegal for the same reason*/
```

p:

z[1]

z[0]

4
3
2

y:

x:

Constants – Constant reference

A reference to a variable (here int), which is constant. We pass the variable as a reference mainly, because references are smaller in size than the actual value, but there is a side effect and that is because it is like an alias to the actual variable. We may accidentally change the main variable through our full access to the alias, so we make it constant to prevent this side effect.

```
int var0 = 0;  
const int* ptr1 = & var0;    //const int & ptr1 = var0; in c++  
*ptr1 = 8; // Error           //ptr1=8; in c++  
var0 = 6; // OK
```

A pointer through which one cannot change the value of a variable it points is known as a pointer to constant.

```
int const * ptr3 = &var2;  
*ptr3 = 4; // Error
```

Same as thje previous one!

Constants – Constant pointers

Once a constant pointer points to a variable then it cannot point to any other variable.

```
int var1 = 1;  
int var2 = 0;
```

```
int *const ptr2 = &var1;  
ptr2 = &var2; // Error
```

Constants – Constant pointer to a constant

A constant pointer to a constant is a pointer that can neither change the address it's pointing to and nor can it change the value kept at that address.

```
int var3 = 0;  
int var4 = 0;  
const int * const ptr4 = &var3;  
*ptr4 = 1;           // Error  
ptr4 = &var4;        // Error
```


What's the difference between

`const int* p`, `int * const p` and `const int * const p`?

You have to read pointer declarations right-to-left.

`const int * p` means "p is a pointer to a constant integer" — that is, you can change the pointer, you cannot change the object where it points to.

`int * const p` means "**p is a constant pointer** to an integer" — that is, you can change the integer via p, but you can't change the pointer p itself.

`const int* const p` means "**p is a const pointer** to a **const int**" — that is, you can't change the pointer p itself, nor can you change the integer via p.

Let's.. play!

`int*` - pointer to int

`int const *` - pointer to const int

`int * const` - const pointer to int

`int const * const` - const pointer to const int

Now the first `const` can be on either side of the type so:

`const int * == int const *`

`const int * const == int const * const`

`int **` - pointer to pointer to int

`int ** const` - a const pointer to a pointer to an int

`int * const *` - a pointer to a const pointer to an int

`int const **` - a pointer to a pointer to a const int

`int * const * const` - a const pointer to a const pointer to an int

More fun: function pointers in C: `void (*fun_ptr)(int) = &fun;`

int const or const int ?

Η σειρά του τύπου και των qualifiers/specifiers στις C/C++ δεν έχει σημασία. Δηλαδή, όλα τα παρακάτω είναι ισοδύναμα:

- `const volatile unsigned long int`
- `volatile unsigned const int long`
- `unsigned int volatile long const`

Assembly Code : Παράδειγμα (1)

Έστω ακέραιος c με τιμή 100 που βρίσκεται στη θέση μνήμης 0x10000000, p στον \$a0 και x στον \$s0

1. **p = &c; /* p gets 0x10000000 */**

lui \$a0,0x1000 # p = 0x10000000

2. **p = &c; /* p gets 0x1000A0A0 */**

lui \$a0,0x1000 # \$a0 = 0x10000000

ori \$a0,\$a0,0xA0A0 # \$a0 = 0x1000A0A0

3. **x = *p; /* x gets 100 */**

lw \$s0, 0(\$a0) # dereferencing p

4. ***p = 200; /* c gets 200 */**

addi \$t0,\$0,200

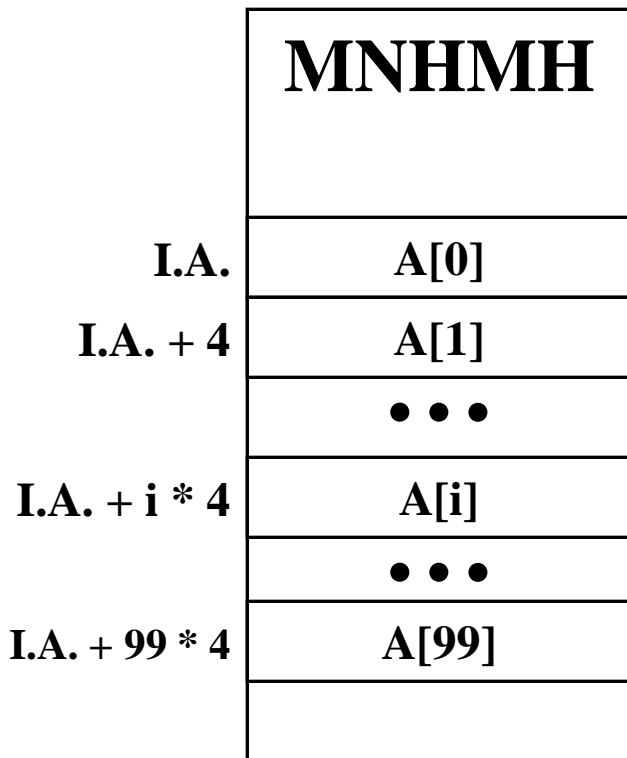
sw \$t0, 0(\$a0) # dereferencing p

Assembly Code : Παράδειγμα (2)

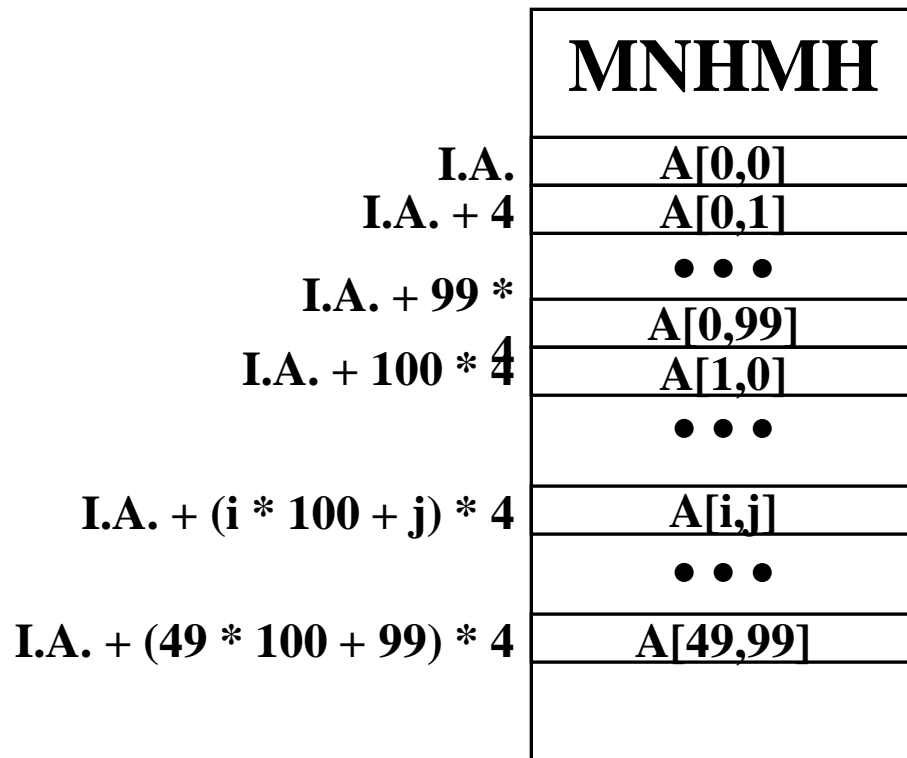
```
int strlen(char *s) {  
    char *p = s;           /* p points to chars */  
    while (*p != '\0')  
        p++;               /* points to next char */  
    return p - s;          /* end - start */  
}
```

```
    mov $t0,$a0  
    lbu $t1,0($t0) /* dereference p */  
    beq $t1,$zero, Exit  
Loop: addi $t0,$t0,1 /* p++ */  
    lbu $t1,0($t0) /* dereference p */  
    bne $t1,$zero, Loop  
Exit: sub $v0,$t0,$a0  
    jr $ra
```

Μονοδιάστατος Πίνακας `int array[100]`

Διδιάστατος Πίνακας `int array[50,100]`

I.A. = Initial Address

Υπολογισμός διεύθυνσης:

Δηλώνεται ένας πίνακας `array[100]`; Η αρχική διεύθυνση του πίνακα (δηλαδή η διεύθυνση του πρώτου στοιχείου) βρίσκεται στην διεύθυνση I.A. (initial address). Ποιά είναι η διεύθυνση του στοιχείου `array[i]`;

Απάντηση: $\text{address} = \text{I.A.} + (i * \text{sizeof}(\text{array element}))$

Για ένα πίνακα ακεραίων, η διεύθυνση του `array[i]` είναι:

$$\text{address} = \text{I.A.} + i * 4$$

Για ένα πίνακα από χαρακτήρες (`char`) είναι:

$$\text{address} = \text{I.A.} + i * 1$$

Υπολογισμός διεύθυνσης:

Δηλώνεται ένας πίνακας `array[nrows,ncolumns]`; Η αρχική διεύθυνση του πίνακα (δηλαδή η διεύθυνση του στοιχείου `array[0,0]`) είναι I.A. (initial address). Ποιά είναι η διεύθυνση του στοιχείου `array[j,i]`;

Απάντηση:

$$\text{address} = \text{I.A.} + (j * \text{ncolumns} * \text{sizeof(array element)}) \\ + (i * \text{sizeof(array element)})$$

Ο πρώτος όρος ($j * \dots$) αντιστοιχεί στο μέγεθος σε bytes μιάς ολόκληρης γραμμής του πίνακα, ενώ ο δεύτερος ($i * \dots$) είναι ίδιος με την περίπτωση μονοδιάστατου πίνακα.

Για τον πίνακα `int array[50, 100]`, η διεύθυνση του `array[j, i]` είναι:

$$\text{address} = \text{I.A.} + j * 100 * 4 + i * 4$$

Για ένα πίνακα από χαρακτήρες (`char`) με τις ίδιες διαστάσεις:

$$\text{address} = \text{I.A.} + j * 100 * 1 + i * 1$$

«Διδιάστατοι» Πίνακες

Διδιάστατοι ή δισδιάστατοι πίνακες;
Ομοίως, τριδιάστατοι η τρισδιάστατοι;

Δι- = δύο

Δις = δυο φορές

Τρισκατάρατος = τρεις φορές καταραμένος

Τρικόταρτο = με τρία κατάρτια

Δίκροκο αυγό, δίφωνο/τρίφωνο, τρίγωνο, κλπ.

⇒ Διδιάστατοι, τριδιάστατοι

(ναι, ξέρω, έχασα...)

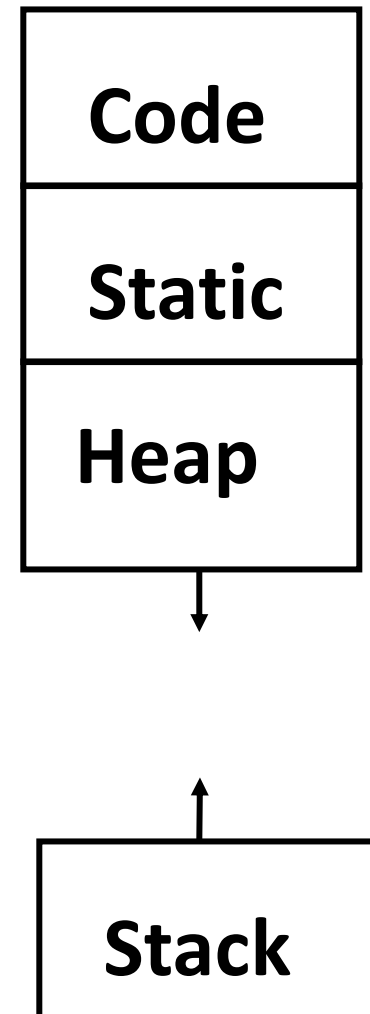
<https://www.youtube.com/watch?v=-4YrCFz0Kfc>

Επικοινωνία Ορισμάτων (Argument Passing Options)

- 2 μέθοδοι
 - Κλήση κατά τιμή (Call by Value): Ένα αντίγραφο του αντικειμένου στέλνεται στη μέθοδο/διαδικασία
 - Κλήση κατά αναφορά (Call by Reference): Ένας pointer στο αντικείμενο στέλνεται στη μέθοδο/διαδικασία
- Οι μεταβλητές μήκους 1 λέξης στέλνονται κατά τιμή
- Τι γίνεται στην περίπτωση ενός πίνακα; π.χ. `a[100]`
 - Pascal (call by value): Αντιγράφει 100 λέξεις του `a[]` στη στοίβα
 - C (call by reference) : Περνά ένα pointer (1 word) που δείχνει στο `a[]` σε ένα καταχωρητή

Lifetime of Storage and Scope

- Αυτόματα (stack allocated)
 - Τοπικές μεταβλητές μιας μεθόδου/διαδικασίας
 - Δημιουργούνται κατά την κλήση και απελευθερώνονται κατά την επιστροφή
 - Scope = η μέθοδος/διαδικασία
- Heap allocated
 - Δημιουργούνται με malloc
 - Πρέπει να απελευθερώνονται με free
 - Αναφορές μέσω pointers
- External / static
 - Επιζούν για ολόκληρη την εκτέλεση του προγράμματος

- 4 εκδόσεις μιας μεθόδου/διαδικασίας η οποία προσθέτει 2 πίνακες και αποθηκεύει το άθροισμα σε ένα 3^ο πίνακα (*sumarray*)
 1. Ο 3^{ος} πίνακας στέλνεται στη μέθοδο
 2. Χρήση ενός τοπικού πίνακα (στη στοίβα) για το αποτέλεσμα και πέρασμα ενός δείκτη σε αυτόν
 3. Ο 3^{ος} πίνακας τοποθετείται στο heap
 4. Ο 3^{ος} πίνακας ορίζεται ως static τοπική μεταβλητή

Σκοπός του παραδείγματος είναι να δείξουμε τη χρήση των C statements, των pointers και της αντίστοιχης memory allocation.

```
int x[100], y[100], z[100];
```

```
sumarray(x, y, z);
```

- C calling convention :

```
sumarray(&x[0], &y[0], &z[0]);
```

- Στην πραγματικότητα περνάμε pointers στους πίνακες

```
addi $a0,$gp,0      # x[0] starts at $gp
```

```
addi $a1,$gp,400    # y[0] above x[100]
```

```
addi $a2,$gp,800    # z[0] above y[100]
```

```
jal sumarray
```

Πίνακες, Δείκτες και Μέθοδοι/Διαδικασίες : Version 1

```
void sumarray(int a[], int b[], int c[]) {  
    int i;  
    for(i = 0; i < 100; i = i + 1)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
}
```

	addi	\$t0,\$a0,400	# beyond end of a[]
Loop:	beq	\$a0,\$t0,Exit	
	lw	\$t1, 0(\$a0)	# \$t1=a[i]
	lw	\$t2, 0(\$a1)	# \$t2=b[i]
	add	\$t1,\$t1,\$t2	# \$t1=a[i] + b[i]
	sw	\$t1, 0(\$a2)	# c[i]=a[i] + b[i]
	addi	\$a0,\$a0,4	# \$a0++
	addi	\$a1,\$a1,4	# \$a1++
	addi	\$a2,\$a2,4	# \$a2++
	j	Loop	
Exit:	jr	\$ra	

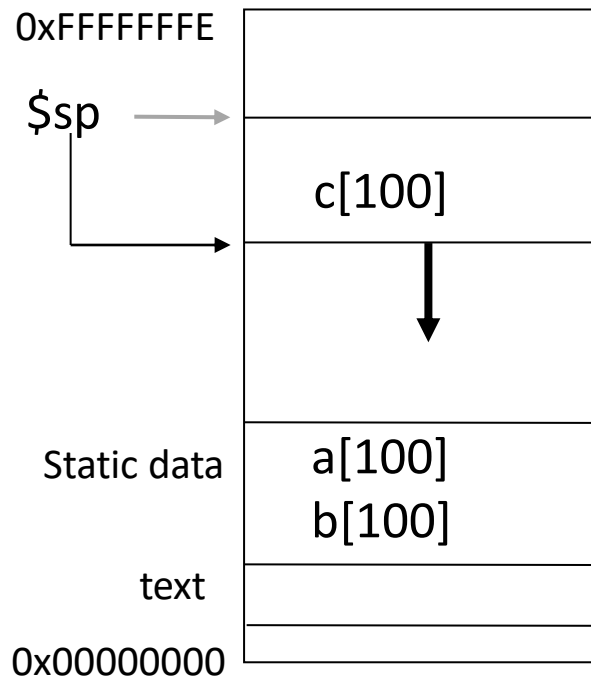
Πίνακες, Δείκτες και Μέθοδοι/Διαδικασίες : Version 1

```
void sumarray(int *a, int *b, int *c) {  
    int i; int * Aend;  
    Aend = &(a[100]); // η ισοδύναμα Aend = a+100;  
    while (a < Aend)  
        *c = *a + *b;
```

```
}      addi      $t0,$a0,400    # beyond end of a[]  
Loop:  beq       $a0,$t0,Exit  
        lw       $t1, 0($a0)    # $t1=a[i]  
        lw       $t2, 0($a1)    # $t2=b[i]  
        add      $t1,$t1,$t2    # $t1=a[i] + b[i]  
        sw       $t1, 0($a2)    # c[i]=a[i] + b[i]  
        addi     $a0,$a0,4      # $a0++  
        addi     $a1,$a1,4      # $a1++  
        addi     $a2,$a2,4      # $a2++  
        j        Loop  
Exit:  jr        $ra
```

Πίνακες, Δείκτες και Μέθοδοι/Διαδικασίες : Version 2

```
int *sumarray(int a[],int b[]) {  
    int i, c[100];  
    for(i=0;i<100;i=i+1)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
    return c;  
}
```



```
addi $sp,$sp,-400 # space for c  
addi $t3,$sp,0    # ptr for c  
addi $t0,$a0,400  # beyond end of a[]  
addi $v0,$t3,0    # $v0 = &c[0]
```

Loop: beq \$a0,\$t0,Exit

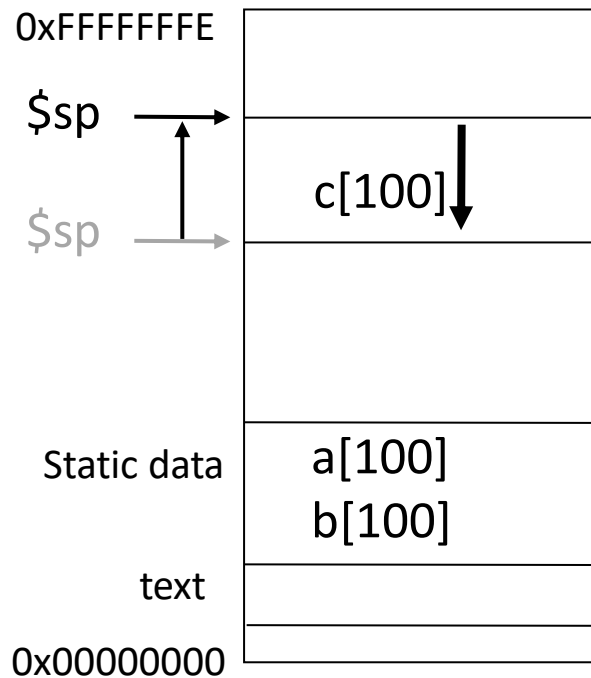
```
lw    $t1, 0($a0)  # $t1=a[i]  
lw    $t2, 0($a1)  # $t2=b[i]  
add   $t1,$t1,$t2  # $t1=a[i] + b[i]  
sw    $t1, 0($t3)  # c[i]=a[i] + b[i]  
addi  $a0,$a0,4    # $a0++  
addi  $a1,$a1,4    # $a1++  
addi  $t3,$t3,4    # $t3++  
j     Loop
```

Exit:

```
addi $sp,$sp, 400 # pop stack  
jr   $ra
```



```
int *sumarray(int a[],int b[]) {  
    int i, c[100];  
    for(i=0;i<100;i=i+1)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
    return c;  
}
```

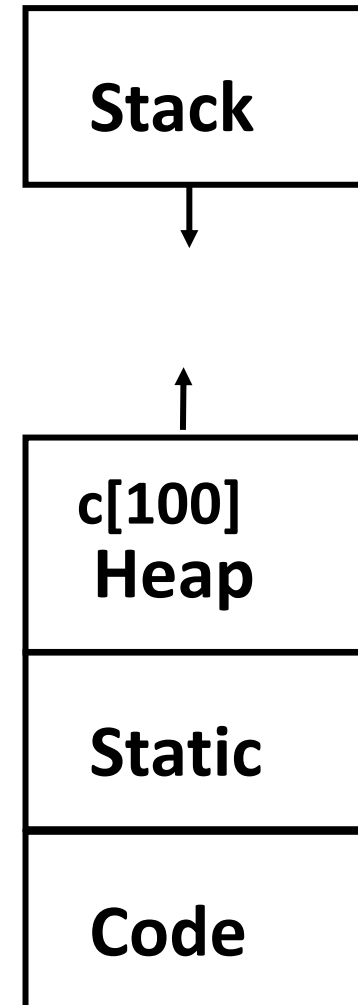

Τι πρόβλημα έχει αυτός ο κώδικας (C και κατά συνέπεια assembly);

Ο πίνακας `C` δηλώνεται ως τοπική (automatic) μεταβλητή στην συνάρτηση, οπότε με την λήξη της απελευθερώνεται. Κατά συνέπεια *δεν* μπορεί να επιστραφεί ως αποτέλεσμα!

```
int * sumarray(int a[],int b[]) {  
    int i;  
    int *c;  
    c = (int *) malloc(100);  
    for(i=0;i<100;i=i+1)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
    return c;  
}
```

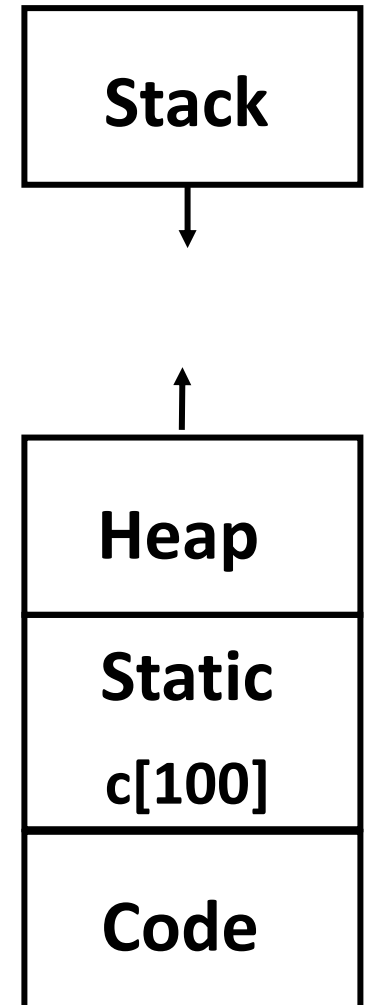
- Ο χώρος που δεσμεύτηκε παραμένει δεσμευμένος, μέχρι να απελευθερωθεί (freed)
 - Είναι πιθανό να οδηγήσει σε memory leaks
 - Java, Scheme διαθέτουν garbage collectors για να επανακτούν ελεύθερο χώρο


```
        addi    $t0,$a0,400    # beyond end of a[]
        addi    $sp,$sp,-12    # space for regs
        sw      $ra, 0($sp)    # save $ra
        sw      $a0, 4($sp)    # save 1st arg
        sw      $a1, 8($sp)    # save 2nd arg
        addi    $a0,$zero,400
        jal     malloc
        addi    $t3,$v0,0      # ptr for c
        lw      $a0, 4($sp)    # restore 1st arg
        lw      $a1, 8($sp)    # restore 2nd arg
Loop:    beq     $a0,$t0,Exit
        ... (loop as before on prior slide )
        j       Loop
Exit:    lw      $ra, 0($sp)    # restore $ra
        addi    $sp, $sp, 12   # pop stack
        jr      $ra
```

```
int * sumarray(int a[],int b[]) {  
    int i;  
    static int c[100];  
  
    for(i=0;i<100;i=i+1)  
        c[i] = a[i] + b[i];  
    return c;  
}
```

- Ο compiler δεσμεύει χώρο μια φορά για τη μέθοδο και ο χώρος επαναχρησιμοποιείται
 - Θα μεταβληθεί την επόμενη φορά που θα κληθεί η sumarray
 - Γιατί την αναφέρουμε; Χρησιμοποιείται στις C libraries!
 - Χρήση με προσοχή!

Επανάληψη MIPS (1)

- Οι λέξεις (words) έχουν πλάτος 32 bits
- Υπάρχει ένα αρχείο καταχωρητών με 32 καταχωρητές των 32 bits
- Ονοματολογίες καταχωρητών: \$0 - \$31 ή με συμβολικά ονόματα: \$zero, \$at, \$t0, ... \$sp, \$ra
- Ο καταχωρητής \$0 έχει πάντα την τιμή 0 (μηδέν)
- Ειδικός καταχωρητής: Program Counter (PC) με πλάτος 32 bits

\$zero	\$0	zero
\$at	\$1	assembler temporary register
\$v0, \$v1	\$2, \$3	expression evaluation and function result
\$a0..\$a3	\$4..\$7	procedure arguments
\$t0..\$t7	\$8..\$15	temporary
\$s0..\$s7	\$16..\$23	saved temporaries
\$t8, \$t9	\$24, \$25	temporary
\$k0, \$k1	\$26, \$27	used by OS Kernel
\$gp	\$28	global pointer
\$sp	\$29	stack pointer
\$fp	\$30	frame pointer
\$ra	\$31	return address (from subroutine call)

Συμβάσεις Χρήσης Καταχωρητών

- Ο καταχωρητής \$at χρησιμοποιείται από τον συμβολομεταφραστή για την σύνθεση ψευδοεντολών.
- Οι καταχωρητές \$v0, \$v1 χρησιμοποιούνται για την επιστροφή τιμών από συναρτήσεις (functions)
- Οι καταχωρητές \$a0..\$a3 χρησιμοποιούνται για το πέρασμα παραμέτρων σε διαδικασίες και συναρτήσεις (procedures & functions)
- Οι καταχωρητές \$sp και \$fp χρησιμοποιούνται ως stack pointer και frame pointer αντίστοιχα.
- Ο καταχωρητής \$ra (return address) χρησιμοποιείται για την αποθήκευση της διεύθυνσης επιστροφής από υπορουτίνα

Επανάληψη (3)

MIPS assembly language

Category	Instruction	Example	Meaning	Comments
Arithmetic	add	add \$s1, \$s2, \$s3	$\$s1 = \$s2 + \$s3$	Three operands; data in registers
	subtract	sub \$s1, \$s2, \$s3	$\$s1 = \$s2 - \$s3$	Three operands; data in registers
	add immediate	addi \$s1, \$s2, 100	$\$s1 = \$s2 + 100$	Used to add constants
Data transfer	load word	lw \$s1, 100(\$s2)	$\$s1 = \text{Memory}[\$s2 + 100]$	Word from memory to register
	store word	sw \$s1, 100(\$s2)	$\text{Memory}[\$s2 + 100] = \$s1$	Word from register to memory
	load byte	lb \$s1, 100(\$s2)	$\$s1 = \text{Memory}[\$s2 + 100]$	Byte from memory to register
	store byte	sb \$s1, 100(\$s2)	$\text{Memory}[\$s2 + 100] = \$s1$	Byte from register to memory
	load upper immediate	lui \$s1, 100	$\$s1 = 100 * 2^{16}$	Loads constant in upper 16 bits
Conditional branch	branch on equal	beq \$s1, \$s2, 25	if ($\$s1 == \$s2$) go to PC + 4 + 100	Equal test; PC-relative branch
	branch on not equal	bne \$s1, \$s2, 25	if ($\$s1 \neq \$s2$) go to PC + 4 + 100	Not equal test; PC-relative
	set on less than	slt \$s1, \$s2, \$s3	if ($\$s2 < \$s3$) $\$s1 = 1$; else $\$s1 = 0$	Compare less than; for beq, bne
	set less than immediate	slti \$s1, \$s2, 100	if ($\$s2 < 100$) $\$s1 = 1$; else $\$s1 = 0$	Compare less than constant
Unconditional jump	jump	j 2500	go to 10000	Jump to target address
	jump register	jr \$ra	go to \$ra	For switch, procedure return
	jump and link	jal 2500	$\$ra = \text{PC} + 4$; go to 10000	For procedure call

Τρόποι Διευθυνσιοδότησης

<i>Addr. mode</i>	<i>Παράδειγμα</i>	<i>Έννοια</i>	<i>χρήση</i>
Register	add r4,r3	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + \text{Regs}[\text{r3}]$	a value is in register
Immediate	add r4,#3	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + 3$	for constants
Displacement	add r4,100(r1)	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + \text{Mem}[100 + \text{Regs}[\text{r1}]]$	local variables
Reg. indirect	add r4,(r1)	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + \text{Mem}[\text{Regs}[\text{r1}]]$	accessing using a pointer or comp. address
Indexed	add r4,(r1+r2)	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + \text{Mem}[\text{Regs}[\text{r1}] + \text{Regs}[\text{r2}]]$	array addressing (base +offset)
Direct	add r4,(1001)	$\text{Regs}[\text{r4}] \leftarrow \text{Regs}[\text{r4}] + \text{Mem}[1001]$	addr. static data

Τρόποι Διευθυνσιοδότησης

<i>Addr. mode</i>	<i>Παράδειγμα</i>	<i>Έννοια</i>	<i>χρήση</i>
Mem. Indirect	add r4,@(r3)	Regs[r4]← Regs[r4]+Mem[Mem[Regs[r3]]]	if R3 keeps the address of a pointer p, this yields *p
Autoincre ment	add r4,(r3)+	Regs[r4]← Regs[r4]+Mem[Regs[r3]] Regs[r3]← Regs[r3]+d	stepping through arrays within a loop; d defines size of an element
Autodecre ment	add r4,-(r3)	Regs[r3]← Regs[r3]-d Regs[r4]← Regs[r4]+Mem[Regs[r3]]	similar as previous
Scaled	add r4,100(r2)[r3]	Regs[r4]← Regs[r4]+ Mem[100+Regs[r2]+Regs[r3]* d]	to index arrays

Συμβάσεις Κλήσης Υπορουτινών

- Παράμετροι συνάρτησης/υπορουτίνας
 - Scalar τιμές (ακέραιοι, bytes, χαρακτήρες) στους καταχωρητές \$a0-\$a3.
 - Οι μή-scalar τιμές (συμβολοσειρές, πίνακες, structures, κ.λ.π), όπως και οι υπόλοιπες παράμετροι αν είναι πάνω από 4, περνιούνται στην στοίβα
- Τιμή επιστροφής συνάρτησης:
 - Στους καταχωρητές \$v0, \$v1 (οι γλώσσες προγραμματισμού συνήθως ορίζουν μόνο μία τιμή => \$v0)

- Οι καταχωρητές $\$t0..\$t9$ ονομάζονται «προσωρινοί» (temporary) και ενδείκνυται για την αποθήκευση προσωρινών τιμών οι οποίες δεν απαιτείται να διατηρηθούν και μετά από μια κλήση διαδικασίας ή συνάρτησης. Εάν η διαδικασία που καλείται χρησιμοποιήσει αυτούς τους καταχωρητές, οι παλαιές τους τιμές χάνονται.
- Οι καταχωρητές $\$s0..\$s7$ ονομάζονται saved και ενδείκνυται να χρησιμοποιούνται για αποθήκευση τιμών που διατηρούνται για περισσότερο χρόνο και μπορούν να διατηρούν την τιμή τους και μετά από μία κλήση διαδικασίας ή συνάρτησης.
- Οι καταχωρητές $\$t0..\$t9$ είναι τύπου «caller-save», ενώ οι $\$s0..\$s7$ είναι τύπου «callee-save».

- Οι συναρτήσεις πρέπει να διατηρήσουν αναλλοίωτες τις τιμές των καταχωρητών τύπου callee-save (\$s0-\$s7).
 - Εάν μεταβάλλουν κάποιους καταχωρητές τύπου callee-save, αυτοί πρέπει να σωθούν στην στοίβα κατά την έναρξη της συνάρτησης (στον «πρόλογο»), και να επαναφερθούν πριν την επιστροφή (στον «επίλογο»), ώστε μετά την επιστροφή, οι καταχωρητές αυτοί να έχουν τις παλιές τιμές τους.
- Ακόμα, εάν μια συνάρτηση A χρησιμοποιεί ένα καταχωρητή τύπου caller-save για να διατηρήσει μια τιμή πέρα από μια κλήση υπορουτίνας B, τότε πρέπει να τον σώσει στην στοίβα πριν την κλήση της B και να τον επαναφέρει πριν τον ξαναχρησιμοποιήσει.
 - Αυτό γιατί η υπορουτίνα B σύμφωνα με τις συμβάσεις χρήσης καταχωρητών του MIPS, έχει δικαίωμα να πανωγράψει τους καταχωρητές τύπου caller-save.
- Παρατήρηση: caller-save καταχωρητές εκτός των \$t0-\$t9 είναι **και** οι \$v0, \$v1, \$a0-\$a3, \$ra (πανωγράφεται από την jal),

Επιπλέον Υλικό

- Η υπορουτίνα A που καλεί (caller):
 - Σώζει στην στοίβα όσους καταχωρητές «caller-save» έχει χρησιμοποιήσει και χρειάζεται την τιμή τους μετά την κλήση
 - Περνάει τις παραμέτρους στους καταχωρητές $\$a0$ - $\$a3$ ή/και στην στοίβα (ανάλογα με το πλήθος και το είδος των παραμέτρων)
 - Jal function
 - Επαναφέρει τους καταχωρητές «caller-save» που είχε σώσει
- Η καλούμενη υπορουτίνα B αποτελείται από τρία κομμάτια:
 - **Πρόλογος:** κομμάτι κώδικα που κάνει διαδικαστικούς υπολογισμούς. Σώζει στην στοίβα όσους καταχωρητές «callee-save» θα χρησιμοποιηθούν στην υπορουτίνα αυτή.
 - **Κυρίως Σώμα:** ο κώδικας της συνάρτησης/υπορουτίνας
 - **Επίλογος:** Επαναφέρει τους καταχωρητές «callee-save» που είχε σώσει
 - Ο καταχωρητής $\$ra$ είναι τύπου caller-save, οπότε σώζεται στο πρόλογο και επαναφέρεται στον επίλογο *μόνο αν η B καλεί κάποια συνάρτηση*

Επιπλέον Υλικό: Ποιόν καταχωρητή να χρησιμοποιήσω για τις μεταβλητές μου;

- Χωρίζουμε δύο είδη μεταβλητών: με σύντομη ζωή, και με μακρόχρονη ζωή. Η ζωή μιάς μεταβλητής ορίζεται ως η απόσταση από την εγγραφή στην μεταβλητή αυτή, μέχρι την τελευταία ανάγνωση αυτής της τιμής. Αν η τιμή δεν διαβάζεται (πριν πανωγραφτεί), η μεταβλητή είναι «νεκρή» και δεν χρειάζεται να καταναλώνει καταχωρητή.
- Σε μια συνάρτηση όμως μας ενδιαφέρει κυρίως αν η «ζωή» της μεταβλητής επεκτείνεται και πέρα από κλήση υπορουτίνας.
 - Αν **ναι**, τότε ή ζωή της μεταβλητής είναι «**μεγάλη**», και προσπαθούμε να την βάλουμε σε καταχωρητή τύπου callee-save.
 - Αν **όχι**, τότε ή ζωή της μεταβλητής είναι «**μικρή**», και προσπαθούμε να την βάλουμε σε καταχωρητή τύπου caller-save.
- Ετσι, αν έχω πολλές συναρτήσεις με πολλές μεταβλητές μικρής ζωής που δεν επεκτείνονται πέρα από κλήση υπορουτίνας, τις τοποθετώ όλες (όσες χωράνε) σε καταχωρητές τύπου caller-save. Αφού η ζωές των μεταβλητών δεν εκτείνονται μετά από τις κλήσεις υπορουτινών, δεν χρειάζεται να σωθούν στην στοίβα!

Αναδρομική συνάρτηση factorial()

```
long factorial(int n)
{
    if (n == 0)
        return 1;
    else
        return (n * factorial(n-1));
}
```

Αναδρομική συνάρτηση factorial() #1

factorial:

```
# Prologos: apothikeysh dieythynshs epistrofhs, kai tou  
orismatos
```

```
# to opoio xreiazetai kai meta thn anadromikh klhsh ths  
factorial
```

```
    addu $sp, $sp, -8
```

```
    sw $ra, 4($sp) # save return address
```

```
    sw $a0, 0($sp) # save argument (n)
```

```
# Telos prologou
```

```
    bgtz $a0, greater_than_zero
```

```
# If we reach here, the argument is zero, and fact(0) = 1.
```

```
    li $v0, 1
```

```
    j epilogue
```


Αναδρομική συνάρτηση factorial() #2

```
greater_than_zero:
    sub $a0, $a0, 1 # call factorial(n-1)
    jal factorial
    # factorial(n-1) is in $v0

    lw $v1, 0($sp) # restore n from stack
    mul $v0, $v0, $v1 # multiply n * factorial(n-1)

    # we are done, $v0 has the correct value
epilogue:
    lw $ra, 4($sp) # Epanafora ths dieythynshs
                    # epistrofhs
    addiu $sp, $sp, 8 # Epanafora tou $sp sthn timh
                    # prin thn klhsh
    jr $ra
```

Παράδειγμα χρήσης καταχωρητών

Έστω οι παρακάτω δύο συναρτήσεις A και B:

```
int A(int x) {  
    int y;  
  
    y = B(x);  
    y = y + x;  
    return y;  
}
```

```
int B(int arg) {  
    return arg + 5;  
}
```

Οι συμβάσεις χρήσης καταχωρητών του MIPS ορίζουν ότι το X στην A (και στην B) θα πρέπει να περαστεί στον \$a0.

Επίσης ορίζουν ότι η τιμή επιστροφής θα πρέπει να μπει στον \$v0.

Ακόμα η διεύθυνση επιστροφής της συνάρτησης βρίσκεται στον καταχωρητή \$ra

Προσπάθεια Πρώτη

Η B είναι απλή: το arg υπάρχει ήδη στον καταχωρητή \$a0, οπότε το αυξάνουμε κατά 1, και γράφουμε το αποτέλεσμα στον \$v0

Στην A, η παράμετρος εισόδου x βρίσκεται στον \$a0, οπότε για να περαστεί στην B βάλουμε την γραμμή που αντιγράφει το \$a0 στο \$a0, το οποίο προφανώς είναι περιττό

Κατόπιν, καλούμε την B η οποία επιστρέφει το αποτέλεσμα της στον \$v0

Ακολούθως προσθέτουμε το αποτέλεσμα με το \$a0 και βάζουμε το αποτέλεσμα στον \$v0

Η κλήση A(10) καλεί την B(10) η οποία επιστρέφει το 15, η A προσθέτει το 10 και επιστρέφει 25

Ο κώδικας είναι φαινομενικά σωστός

A:

```
mov $a0, $a0 // περιττό!  
jal B  
add $v0, $v0, $a0  
jr $ra
```

B:

```
addi $v0, $a0, 5  
jr $ra
```

**Τι θα γίνει αν αλλάξω λίγο
την B;**

Προσπάθεια Δεύτερη

Η Β άλλαξε λίγο: πρώτα γίνεται η αύξηση στον \$a0 και μετά η αντιγραφή του αποτελέσματος στον \$v0.

Ο κώδικας της Β είναι σωστός!

Αλλά υπάρχουν προβλήματα:

1) Η κλήση A(10) καλεί την B(10) η οποία επιστρέφει το 15, η A προσθέτει το 15 (η Β άλλαξε το \$a0!) και υπολογίζει το 30 το οποίο και επιστρέφει η A.

2) Το ίδιο συμβαίνει και για τον \$ra! Το \$ra στην A δείχνει π.χ. στην main από όπου κλήθηκε. Μετά την κλήση Β αλλάζει ώστε να δείχνει στην 3^η εντολή της A. Η Β επιστρέφει σωστά, αλλά το jr \$ra της A δεν επιστρέφει στην main αλλά στην ίδια την A.

```
A:  mov $a0, $a0 // περιπτώ!  
    jal B  
    add $v0, $v0, $a0  
    jr $ra  
  
B:  addi $a0, $a0, 5  
    mov     $v0, $a0  
    jr $ra
```

Προσπάθεια Τρίτη

Η A δημιουργεί ένα αντίγραφο του \$a0 σε ένα **μπλε κουτί**. Κατόπιν καλεί την B η οποία αλλάζει την τιμή του \$a0 και επιστρέφει το αποτέλεσμα της (15 στην περίπτωση της κλήσης A(10)) στον \$v0 και επιστρέφει στην A.

Η A επαναφέρει την παλιά τιμή του \$a0 (10) από το **μπλε κουτί**, και τώρα η πρόσθεση είναι σωστή και υπολογίζει $15 + 10 = 25$ το οποίο και γράφεται στον \$v0.

Ο κώδικας της A υπολογίζει πλέον το σωστό αποτέλεσμα ανεξάρτητα πως θα γραφτεί η B!

Το SAVE γίνεται πριν την κλήση της συνάρτησης που «φοβόμαστε»

Το RESTORE γίνεται μετά την κλήση και πριν την χρήση του καταχωρητή που χρειαζόμαστε

```
A:  SAVE $a0, LOCATION
    jal B
    RESTORE $a0, LOCATION
    add $v0, $v0, $a0
    jr $ra

B:  addi $a0, $a0, 5
    mov $v0, $a0
    jr $ra
```

Προσπάθεια Τρίτη++

Το ίδιο πρέπει να γίνει και για τον \$ra!!!

Σε ένα άλλο **πορτοκαλί κουτί** η A

δημιουργεί ένα αντίγραφο του \$ra

Η A καλεί όποια συνάρτηση χρειάζεται
(την B στο συγκεκριμένο παράδειγμα)

Η A επαναφέρει την παλιά τιμή του \$ra
από το **πορτοκαλί κουτί**, και τώρα η
διεύθυνση επιστροφής είναι σωστή και
δείχνει σε όποιον κάλεσε την A.

Τώρα πια ο κώδικας της A λειτουργεί
σωστά υπολογίζει το σωστό αποτέλεσμα
ανεξάρτητα πως θα γραφτεί η B και
επιστρέφει σωστά σε όποιον την κάλεσε!

```
A:  SAVE $ra, LOC-ra
    SAVE $a0, LOCATION
    jal B
    RESTORE $a0, LOCATION
    add $v0, $v0, $a0
    RESTORE $ra, LOC-ra
    jr $ra

B:  addi $a0, $a0, 5
    mov   $v0, $a0
    jr $ra
```

Εξήγηση 3^{ης} Προσπάθειας

Η Α δεν γνωρίζει αν η Β -όπως έχει γραφτεί- θα χρησιμοποιήσει ή όχι κάποιους καταχωρητές. Δεν υπάρχει καμμία εγγύηση για κάτι τέτοιο. Όπως και να γράφει η Β είναι σωστή.

Συνεπώς, η Α θεωρεί ότι οτιδήποτε χρήσιμο για την ίδια (ο \$a0) μπορεί να καταστραφεί (πανωγραφεί) από την Β.

Ο \$ra είναι διαφορετική περίπτωση: ανεξάρτητα πως θα γραφεί η Β (ακόμα και για μια κενή Β), το \$ra πανωγράφεται από την ίδια την Α όταν εκτελείται η εντολή jal B!

```
A:  SAVE $ra, LOC-ra
     SAVE $a0, LOCATION
     jal B
     RESTORE $a0, LOCATION
     add $v0, $v0, $a0
     RESTORE $ra, LOC-ra
     jr $ra

B:   addi $a0, $a0, 5
     mov   $v0, $a0
     jr $ra
```

Γενικός Τρόπος γραφής κώδικα

Πρόλογος

A: `SAVE $ra, LOCATION-ra`

Σώμα

```
SAVE $a0, LOCATION
jal B
RESTORE $a0, LOCATION
add $v0, $v0, $a0
```

Επίλογος

```
RESTORE $ra, LOCATION-ra
jr $ra
```

B:

Πρόλογος

```
addi $a0, $a0, 5
mov   $v0, $a0
```

Σώμα

```
jr $ra
```

Επίλογος

Κάθε συνάρτηση έχει Πρόλογο, Σώμα, Επίλογο. Ο πρόλογος μπορεί να είναι κενός (όπως στην περίπτωση της B).

Γράφουμε *πρώτα* το Σώμα, και *μετά* γεμίζουμε Πρόλογο και Επίλογο (όταν ξέρουμε τι χρειαζόμαστε όπως θα δούμε παρακάτω).

Πρέπει να συζητήσουμε:

1. γιατί το Μπλέ και το Πορτοκαλί κουτάκι είναι διαφορετικά;
2. που βρίσκονται τα κουτάκια αυτά;
3. Υπάρχουν άλλες επιλογές για να γράψω κώδικα;

Δυο τύποι SAVE/RESTORE

- Αυτά που αφορούν πρόλογο/επίλογο (μόνο το \$ra στο προηγούμενο παράδειγμα)
- Τα άλλα που αφορούν καταχωρητές και τιμές που χρησιμοποιώ στο σώμα συνάρτησης

Που βρίσκονται τα κουτάκια αυτά; Πως γίνεται το SAVE/RESTORE;

- Ο χώρος θα πρέπει να είναι σε ιδιωτικό για την κάθε συνάρτηση μέρος
- Σε περίπτωση αναδρομικής συνάρτησης θα πρέπει να έχω πολλές τέτοιες θέσεις (μία για κάθε ενεργοποίηση της συνάρτησης)
- Συνεπώς θα πρέπει να είναι στην στοίβα. Οπότε SAVE = Push, RESTORE = Pop

Στοίβα συστήματος στον MIPS

- Υλοποιείται με τον \$sp (η στοίβα μεγαλώνει προς τα κάτω)
- Push(\$a0) => ακολουθία: addui \$sp, \$sp, -4 ; sw \$a0, 0(\$sp)
- Pop(\$a0) => ακολουθία: lw \$a0, 0(\$sp) ; addui \$sp, \$sp, 4

Ο τελικός κώδικας της A

A:

Πρόλογος

```
addui    $sp, $sp, -8  
sw       $ra, 0($sp) //push
```

Σώμα

```
sw       $a0, 4($sp) //push  
jal      B  
lw       $a0, 4($sp) //pop  
add      $v0, $v0, $a0
```

Επίλογος

```
lw       $ra, 0($sp) //pop  
addui    $sp, $sp, 8  
jr       $ra
```

Χρειαζόμαστε 2 λέξεις στην στοίβα

Στο offset 0 από τον \$sp θα αποθηκευτεί ο \$ra και σε offset 4 ο \$a0

Η πρώτη εντολή του Προλόγου (addui) δημιουργεί τον χώρο κουνώντας τον \$sp προς τα κάτω (8 bytes = 2 λέξεις)

Κατόπιν μπορούμε να γράψουμε τον \$ra υλοποιώντας το δεύτερο μισό της push

Ανάλογα αποθηκεύεται και ο \$a0

Η επαναφορά του \$a0 είναι απλά ένα lw

Η επαναφορά του \$sp στην αρχική του θέση γίνεται στο τέλος του Επιλόγου αμέσως πριν το jr \$ra.

Μια άλλη προσέγγιση;

Τι αν η B εγγυόταν ότι δεν θα άλλαζε κανένα καταχωρητή;

Η B σώζει και επαναφέρει τον \$a0, οπότε η A δεν βλέπει αλλαγή!

Ομως και η A πρέπει να δώσει την ίδια εγγύηση σε όποιον την καλεί! Αλλά δεν χρησιμοποιεί άλλον καταχωρητή, οπότε είναι OK.

Η τεχνική αυτή λέγεται *callee-save*, διότι η καλούμενη συνάρτηση έχει την υποχρέωση να κάνει όλη την δουλειά.

Η προηγούμενη τεχνική λέγεται *caller-save* διότι η συνάρτηση που καλεί πρέπει να σώσει τις ενδιαφέρουσες τιμές

Τα πορτοκαλί τί είναι; (Callee-save!)

B:

```
addui    $sp, $sp, -4
sw        $a0, 0($sp) //push
```

```
addi     $a0, $a0, 5
mov       $v0, $a0
```

```
lw        $a0, 0($sp) //pop
addui     $sp, $sp, 4
jr        $ra
```

A:

```
addui     $sp, $sp, -4
sw        $ra, 0($sp) //push
```

```
jal       B
add       $v0, $v0, $a0
```

```
lw        $ra, 0($sp) //pop
addui     $sp, $sp, 4
jr        $ra
```

Callee-Save

- Η κάθε συνάρτηση εγγυάται ότι δεν θα αλλάξει κανένα καταχωρητή (εκτός π.χ. του $\$v0$)
- Πολύ Απλό:
 - Στον πρόλογο σώζω όλους τους καταχωρητές που χρησιμοποιώ
 - Στον επίλογο επαναφέρω την παλιά τιμή τους

Caller-Save

- Οι συναρτήσεις δεν εγγυόνται τίποτα σε αυτόν που τις καλεί
- Πλήρης ελευθερία χρήσης καταχωρητων
- Είναι πιο αποτελεσματικό (;)
- Πρέπει να σώζω μόνο ότι μου είναι χρήσιμο και επηρεάζεται από κλήσεις συναρτήσεων => όχι όλους τους καταχωρητές.
 - Εντός του σώματος της συνάρτησης

Πότε συμφέρει το ένα και πότε το άλλο;

- Το να εγγυόμαι στους άλλους ότι δεν θα αλλάξω τίποτα είναι σημαντική ευθύνη
- Το να μην έχω εγγυήσεις από τους άλλους κάνει την ζωή μου πιο δύσκολη

Ιδανικά;

- Υπάρχουν περιπτώσεις που σε προσέγγιση caller-save δεν χρειάζεται να σώσω τους καταχωρητές που χρησιμοποιώ
- Όταν η «ζωή» της τιμής που βρίσκεται στον καταχωρητή δεν διασταυρώνεται με κλήση συνάρτησης:

```
addi $t3, $a2, 4
xor  $a0, $t3, $a1
jal  B
...
addi $t3, $v0, 5
```

Η τιμή στον \$t3 δεν χρειάζεται μετά την κλήση της B, οπότε δεν χρειάζεται save/restore

Το καλύτερο και από τις δύο προσεγγίσεις;;;

Οι συμβάσεις του MIPS χωρίζουν τους καταχωρητές σε δύο ομάδες

- Callee-save (\$s0-\$s7)
- Caller-save (\$t0-\$t9)

Η κάθε συνάρτηση εγγυάται ότι δεν θα αλλάξει τους \$s0-\$s7

Η κάθε συνάρτηση έχει το δικαίωμα να αλλάξει τους υπόλοιπους καταχωρητές: \$t0-\$t7, \$a0-\$a3, \$v0, \$v1, \$at, \$ra

Απλή στρατηγική χρήσης:

- Για καταχωρητή που η ζωή του «διασταυρώνεται» με κλήση συνάρτησης → χρήση \$s_ (με save/restore σε πρόλογο/επίλογο)
- Για καταχωρητή που χρησιμοποιείται χωρίς να «διασταυρώνεται» με κλήση συνάρτησης → χρήση \$t_ (με save/restore σε πρόλογο/επίλογο)

Η Α με χρήση Callee-save καταχωρητών

Α:
Πρόλογος

```
addui $sp, $sp, -8  
sw    $ra, 0($sp) //push  
sw    $s0, 4($sp) //push
```

Σώμα

```
move  $s0, $a0  
jal   B  
add   $v0, $v0, $s0
```

Επίλογος

```
lw    $s0, 4($sp) //pop  
lw    $ra, 0($sp) //pop  
addui $sp, $sp, 8  
jr    $ra
```

Χρειαζόμαστε 2 λέξεις στην
στοίβα

Στο offset 0 από τον \$sp θα
αποθηκευτεί ο \$ra και σε offset 4
\$s0

Στον Πρόλογο δημιουργώ χώρο
και αποθηκεύω \$ra και \$s0

Αρχικά στο σώμα δημιουργώ
αντίγραφο του \$a0 στον \$s0 και
στην συνέχεια χρησιμοποιώ τον
\$s0 για να αναφερθώ στο όρισμα
Χ της Α

Στον Επίλογο γίνεται η
επαναφορά των \$s0 και \$ra και η
επαναφορά του \$sp στην αρχική
του θέση

Η Αloop

```
int Aloop(int X, int N) {  
    int y = 0, i;  
  
    for (i=N; i>0; i--) {  
        tmp = B(X);  
        y = tmp + y;  
    }  
    return y;  
}
```

Η Αloop καλεί N φορές την $B(X)$ και αθροίζει το αποτέλεσμα.

—δεν εξετάζουμε αν η Αloop έχει έννοια ή αν μπορεί να γραφτεί αλλιώς—

Η «ζωή» της y εκτείνεται πέρα της κλήσης της B .

Η «ζωή» της X εκτείνεται πέρα της κλήσης της B .

Η «ζωή» της i εκτείνεται πέρα της κλήσης της B .

Η Aloop με Caller-save καταχωρητές

```
Aloop: addui    $sp, $sp, -16
        sw      $ra, 0($sp) //push
```

```
Loop:   sw      $a0, 4($sp) //push
        sw      $a1, 8($sp) //push
        sw      $t0, 12($sp) //push
        jal     B
        lw      $a0, 4($sp) //pop
        lw      $t0, 12($sp) //pop
        add     $t0, $v0, $t0
        lw      $a1, 8($sp) //pop
        addi    $a1, $a1, -1
        bnez    $a1, Loop
        move    $v0, $t0
```

```
        lw      $ra, 0($sp) //pop
        addui   $sp, $sp, 16
        jr      $ra
```

Εδώ η Aloop υλοποιείται με χρήση temporary καταχωρητών (\$t0, \$a0, \$a1)
Τρεις τιμές πρέπει να «επιβιώσουν» μετά την κλήση της B, το X (στον \$a0), το i (στον \$a1) και το y (στον \$t0)

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE
 $= 3*N+1 / 3*N+1$

Η Aloop με Callee-save καταχωρητές

```
Aloop: addui    $sp, $sp, -16
        sw      $ra, 0($sp) //push
        sw      $s0, 4($sp) //push
        sw      $s1, 8($sp) //push
        sw      $s2, 12($sp) //push
```

```
Loop:  move    $s0, $a0    // x
        move    $s1, $a1    // i = N
        move    $s2, $zero // y
        move    $a0, $s0    // B's arg
        jal     B
        add     $s2, $v0, $s2
        addi    $s1, $s1, -1
        bnez    $s1, Loop
        move    $v0, $s2
```

```
lw      $s2, 12($sp) //pop
lw      $s1, 8($sp)  //pop
lw      $s0, 4($sp)  //pop
lw      $ra, 0($sp)  //pop
addui    $sp, $sp, 16
jr       $ra
```

Εδώ η Aloop υλοποιείται με χρήση saved καταχωρητών (\$s0, \$s1, \$s2).

Τρεις τιμές πρέπει να «επιβιώσουν» μετά την κλήση της B, το X (στον \$s0), το i (στον \$s1) και το y (στον \$s2).

Για να γίνει η κλήση B(X) πρέπει να αντιγράψουμε τον \$s0 στον \$a0

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE
= 4 / 4

H Aloop2

```
int Aloop2(int X, int N) {  
    int y;  
  
    for (i=N, i>0; i--) {  
        y = X + i;  
        X = B(y);  
    }  
    return i;  
}
```

Η Aloop2 καλεί N φορές την $B(X)$ με παράμετρο το $(X + i)$, και βάζει το αποτέλεσμα στην X

Η «ζωή» της y δεν εκτείνεται πέρα της κλήσης της B .

Η «ζωή» της X δεν εκτείνεται πέρα της κλήσης της B (ξεκινάει μετά την B και χρησιμοποιείται πριν την B !)

Η «ζωή» της i εκτείνεται πέρα της κλήσης της B .

Με Caller-save καταχωρητές

```
Aloop2: addui  $sp, $sp, -8  
        sw     $ra, 0($sp) //push
```

```
Loop:   move   $t0, $a1 // i=N  
        sw     $t0, 4($sp) //push i  
        add    $a0, $t1, $t0 // x+i  
        jal    B  
        lw     $t0, 4($sp) //pop  
        move   $t1, $v0  
        addi   $t0, $t0, -1  
        bnez   $t0, Loop  
        move   $v0, $t0
```

```
        lw     $ra, 0($sp) //pop  
        addui  $sp, $sp, 8  
        jr     $ra
```

Εδώ η Aloop2 υλοποιείται με χρήση temporary καταχωρητών (\$t0, \$a0, \$a1)

Η μία τιμή που πρέπει να «επιβιώσει» μετά την κλήση της B, το i, βρίσκεται στον \$t0 ο οποίος πρέπει να σωθεί και να επαναφερθεί. Το X αποθηκεύεται στον \$t1 το οποίο δεν χρειάζεται να σωθεί.

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE

$$= N+1 / N+1$$

Με Callee-save καταχωρητές

```
Aloop2: addui  $sp, $sp, -16
        sw     $ra, 0($sp) //push
        sw     $s0, 4($sp) //push
        sw     $s1, 8($sp) //push
        sw     $s2, 12($sp) //push
```

```
        move   $s0, $a0    // x
        move   $s1, $a1    // i = N
Loop:   add     $a0, $s0, $s1 //
        jal    B
        move   $s0, $v0
        addi   $s1, $s1, -1
        bnez   $s1, Loop
        move   $v0, $s1
```

```
        lw     $s2, 12($sp) //pop
        lw     $s1, 8($sp)  //pop
        lw     $s0, 4($sp)  //pop
        lw     $ra, 0($sp)  //pop
        addui  $sp, $sp, 16
        jr     $ra
```

Εδώ η Aloop2 υλοποιείται με χρήση saved καταχωρητών (\$s0, \$s1, \$s2)

Τρεις τιμές πρέπει να «επιβιώσουν» μετά την κλήση της B, το X (στον \$s0), το N (στον \$s1) και το y (στον \$s2)

Για να γίνει η κλήση B(X) πρέπει να αντιγράψουμε τον \$s0 στον \$a0

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE
= 4 / 4

Με Caller- και Callee-save καταχωρητές

```
Aloop2: addui  $sp, $sp, -8
        sw     $ra, 0($sp) //push
        sw     $s0, 4($sp) //push
```

```
        move   $s0, $a1 // i=N
Loop:   add     $a0, $t1, $s0
        jal    B
        move   $t1, $v0
        addi   $s0, $s0, -1
        bnez   $s0, Loop
        move   $v0, $s0
```

```
        lw     $s0, 4($sp) //pop
        lw     $ra, 0($sp) //pop
        addui  $sp, $sp, 8
        jr     $ra
```

Εδώ η Aloop2 υλοποιείται με χρήση και temporary (\$a0 για το y) και saved καταχωρητών (\$s0 για το i) Η μία τιμή που πρέπει να «επιβιώσει» μετά την κλήση της B, το i, βρίσκεται στον \$s0 οπότε δεν χρειάζεται να κάνουμε κάτι. Το X αποθηκεύεται στον \$t1 το οποίο δεν χρειάζεται να σωθεί

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE

$$= 2 / 2$$

Ακόμα καλύτερα!

```
Alloop2: addui  $sp, $sp, -8
          sw     $ra, 0($sp) //push
          sw     $s0, 4($sp) //push
```

```
Loop:    move   $s0, $a1 // i=N
          add    $a0, $v0, $s0
          jal    B
          addi   $s0, $s0, -1
          bnez   $s0, Loop
          move   $v0, $s0
```

```
lw       $s0, 4($sp) //pop
lw       $ra, 0($sp) //pop
addui    $sp, $sp, 8
jr       $ra
```

Το X αποθηκεύεται στον \$v0 και δεν χρειάζεται η move

ΣΥΝΟΛΟ SAVE/RESTORE
= 2 / 2

Σύνολο εντολών:

Στατικές (πρόγραμμα) 13

Δυναμικές: $4*N+9$

**Ο μικρότερος και
αποδοτικότερος κώδικας!**